

ÚSTAVNÝ SÚD SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Hlavná 110, 042 65 Košice 1

P. O. Box E – 35

PREHEAD VYBRANÝCH ROZHODNUTÍ ÚSTAVNÉHO SÚDU SLOVENSKEJ REPUBLIKY

za obdobie X./2023
Senát III

Nález:

spisová značka	III. ÚS 589/2022
populárny názov	Štatutárny orgán
sudca spravodajca	Martin Vernarský
druh konania	konanie o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb
druh rozhodnutia a spôsob vybavenia	Nález - Nález
dátum rozhodnutia	12.10.2023
dotknuté články ústavy a medzinárodných zmlúv	Ústava Slovenskej republiky čl. 46 ods. 1 Dohovor o ochrane ľudských práv a základných slobôd čl. 6 ods. 1 zákon č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov
analytická právna veta	<p>Pri podaní odvolania proti uzneseniu o vyhlásení konkurzu nebol dodržaný predpísaný spôsob konania štatutárneho orgánu za dlžníka, keď v rozpore s § 133 ods. 1 v spojení s § 110 ods. 1 písm. e) Obchodného zákonníka a s § 2 ods. 1 písm. e) zákona o obchodnom registri odvolanie v mene dlžníka podal len jeden z konateľov, hoci na konanie v mene dlžníka sa vyžadovalo spoločné konanie oboch konateľov.</p> <p>Ak krajský súd nedostatočne preskúmateľným spôsobom posúdil odvolanie podpísané len jedným z konateľov ako podané oprávnenou osobou iba na podklade odkazu na veľké nehody medzi spoločníkmi a zároveň konateľmi dlžníka a na rozpornosť ich záujmov na výsledku (konkurzného) konania a o odvolaní meritórne rozhodol, neprípustne tým zasiahol do označených práv sťažovateľky ako účastníka konkurzného konania v postavení veriteľa. Dôsledkom uvedeného prístupu krajského súdu, vo vzťahu ku ktorému v napadnutom rozhodnutí absentuje relevantné a dostačujúce odôvodnenie, je nepreskúmateľnosť a ústavná neudržateľnosť napadnutého uznesenia.</p>
skutkový stav a základné fakty	<p>Uznesením okresného súdu z 13. júla 2021 bol na majetok dlžníka vyhlásený konkurz. Proti uzneseniu okresného súdu o vyhlásení konkurzu bolo podané odvolanie, ktoré za dlžníka podpísal výlučne konateľ. Druhá konateľka dlžníka doručila vyjadrenie k odvolaniu, v ktorom uviedla, že odvolanie bolo podané bez jej súhlasu, a preto ho navrhla odmietnuť ako podané neoprávnenou osobou.</p> <p>Krajský súd rozhodol o odvolaní ústavnou sťažnosťou napadnutým rozhodnutím, ktorým zmenil uznesenie okresného súdu tak, že konkurzné konanie z dôvodu nedostatku podmienok pre vyhlásenie konkurzu zastavil.</p>
z odôvodnenia	<p>Slovenský právny poriadok vychádza z konceptu priameho konania štatutárneho orgánu v mene právnickej osoby (či už súkromného alebo verejného práva). Zákon ustanovuje, ktorý orgán je štatutárnym orgánom právnickej osoby. Zákon v určitých prípadoch umožňuje, aby bol dohodnutý aj spôsob, ako budú členovia štatutárneho orgánu navonok vystupovať a svojim konaním zaväzovať právnickú</p>

osobu napríklad vymedzením počtu členov potrebných na urobenie určitého právneho úkonu (napríklad tak, že musia konať vždy aspoň dvaja členovia štatutárneho orgánu). Ak tieto podmienky splnené nie sú a koná člen štatutárneho orgánu samostatne, ešte nemusí ísť o neplatný právny úkon, ak oprávnenie konajúceho člena orgánu konať v mene spoločnosti vyplýva z iných právnych noriem (napr. podľa § 15 alebo § 16 Obchodného zákonníka). Ak by oprávnenie zaväzovať právnickú osobu nevyplývalo ani z iných právnych noriem, nebude z tohto právneho úkonu zaviazaná spoločnosť (Števček, M., A. Bajánková, J., Fečík, M., Sedlačko, F., Tomašovič, M. a kol. Občiansky zákonník I. § 1 – 450. 2. vydanie. Komentár. Praha : C. H. Beck, 2019, s. 122).

Štatutárnym orgánom spoločnosti s ručením obmedzeným môže byť jeden konateľ ako individuálny štatutárny orgán alebo viac konateľov ako kolektívny štatutárny orgán. V prípade existencie viacerých konateľov je nevyhnutné určiť spôsob konania v mene spoločnosti. Spôsob konania znamená určenie ako kolektívny orgán, ktorý je tvorený niekoľkými konateľmi, prejavuje vôľu právnickej osoby navonok vo vzťahu k tretím osobám. Spôsob konania štatutárneho orgánu je povinne zapisovaným údajom do obchodného registra [§ 2 ods. 1 písm. e) zákona o obchodnom registri] a je zároveň obligatórnou náležitosťou spoločenskej zmluvy podľa § 110 ods. 1 písm. e). Spôsob konania v mene spoločnosti pri viacerých konateľoch je upravený dispozitívnym ustanovením odseku 1. V zmysle tejto úpravy ak je konateľov viac, je oprávnený konať v mene spoločnosti každý z nich samostatne, pokiaľ spoločenská zmluva neurčuje spôsob konania inak. Zákon predpokladá, že každý z viacerých konateľov koná samostatne v mene spoločnosti. Spoločenská zmluva môže upraviť spôsob konania v jej mene aj inak. Ak v zmysle úpravy spoločenskej zmluvy za spoločnosť konajú dvaja konatelia spoločne a právny úkon bude uskutočnený vo vzťahu ku tretej osobe len jedným z dvoch konateľov, potom nebol dodržaný určený spôsob konania v mene spoločnosti. Vôľa spoločnosti nebola prejavovaná navonok určeným spôsobom konania a šlo by o spôsob konania v rozpore s úpravou § 133 ods. 1 (Patakyová, M. a kol. Obchodný zákonník. Komentár. 1. vydanie. Bratislava : C. H. Beck, 2022, s. 649).

Bezvýnimočné spoločné konanie všetkých konateľov ustanovené zakladateľskou listinou je prejavom suverénnej a slobodnej vôle spoločníka, aby konatelia pri právnych úkonoch, ktorými zaväzujú spoločnosť, konali práve tak, ako to spoločník vyjadril v zakladateľskej listine (I. ÚS 198/09). Na obdobnom závere zotrval ústavný súd aj v náleze č. k. I. ÚS 191/2019, v ktorom sa vyjadril k platnosti plnomocenístiev porušujúcich pravidlo štyroch očí (body 82 až 86).

Konaním štatutárneho orgánu sa prejavuje vôľa právnickej osoby navonok. Uvedené konštatovanie platí aj v rovine procesného práva, teda pri uskutočňovaní procesných úkonov (§ 72 CSP). Aby bolo možné dospieť k záveru, že konanie určitej fyzickej osoby vykonávajúcej pôsobnosť štatutárneho orgánu v čase jej konania predstavuje prejav vôle právnickej osoby, musí byť dodržaný zákonom (spoločenskou zmluvou alebo stanovami) určený spôsob konania fyzických osôb.

V posudzovanej veci nebolo sporné, že konateľmi dlžníka boli v rozhodnom období (v čase podania odvolania, pozn.) konateľ a konateľka, ktorí v zmysle zápisu uvedeného v obchodnom registri boli povinní konať v mene dlžníka spoločne. Rovnako tak nebolo sporné, že odvolanie proti uzneseniu o vyhlásení konkurzu bolo podané len jedným z konateľov, ktorý ho podpísal ako konateľ. Druhá konateľka dlžníka vyjadrila nesúhlas s podaným odvolaním a navrhla ho odmietnuť (uvedená skutočnosť skutkovo odlišuje posudzovaný prípad od veci sp. zn. II. ÚS 350/2021, pozn.).

Ústavný súd konštatuje, že pri podaní odvolania proti uzneseniu o vyhlásení konkurzu nebol dodržaný predpísaný spôsob konania štatutárneho orgánu za dlžníka, keď v rozpore s § 133 ods. 1 v spojení s § 110 ods. 1 písm. e) Obchodného zákonníka a s § 2 ods. 1 písm. e) zákona o obchodnom registri odvolanie v mene dlžníka podal len jeden z konateľov, hoci na konanie v mene

dlžníka sa vyžadovalo spoločné konanie oboch konateľov. Do úvahy neprichádzalo ani posúdenie, či Ing. Lžičař nekonal za dlžníka ako zákonný zástupca (napr. podľa § 15 Obchodného zákonníka), keďže v konaní nebolo sporné, že pri podaní odvolania konal v postavení konateľa.

Ústavný súd v naznačenej súvislosti považuje vecne za relevantné vyjadrenie krajského súdu k ústavnej sťažnosti, podľa ktorého oprávnenie Ing. Lžičařa na podanie odvolania za dlžníka je dané v zmysle § 22 ods. 2 Občianskeho zákonníka. Zároveň však ústavný súd konštatuje, že z napadnutého rozhodnutia nevyplýva naznačená argumentačná línia krajského súdu, ani to, že by krajský súd pri posudzovaní odvolania použil § 22 ods. 2 Občianskeho zákonníka. Ústavnému súdu je známa judikatúra Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (uznesenie č. k. 4Cdo/177/2009 z 30. júna 2010), podľa ktorej aj keď štatutárny orgán právnickej osoby nie je jej zástupcom (konanie štatutárneho orgánu je konaním samotnej právnickej osoby), § 22 ods. 2 Občianskeho zákonníka je analogicky použiteľný aj v prípadoch, v ktorých záujmy štatutárneho orgánu právnickej osoby sú v rozpore so záujmami tejto právnickej osoby. Z napadnutého rozhodnutia však nevyplýva, či krajský súd prípadnú existenciu rozporu záujmov medzi konateľkou a dlžníkom vôbec skúmal (konštatoval len rozpor oboch konateľov). Nadväzne potom v odôvodnení napadnutého uznesenia ani nevyhodnocoval, či analogické použitie § 22 ods. 2 Občianskeho zákonníka prichádza do úvahy. Absenciu takýchto úvah krajský súd nemôže „zhojiť“ prostredníctvom vyjadrenia k prijatej ústavnej sťažnosti. Vyjadrenie netvorí súčasť odôvodnenia uznesenia krajského súdu napadnutého ústavnou sťažnosťou, a to aj preto, že prípadnú repliku sťažovateľa nemožno posúdiť ako doplnenie ústavnej sťažnosti, ktorej dôvodmi (prirodzene nezahrňujúcimi otázku použiteľnosti § 22 ods. 2 Občianskeho zákonníka v dôsledku toho, že sa ňou krajský súd v napadnutom uznesení nezaoberal) je ústavný súd podľa § 45 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) viazaný. V dôsledku toho dôvody ústavnej sťažnosti možno dopĺňať len v lehote podľa § 124 zákona o ústavnom súde, a tak replika nepredstavuje procesnú platformu na sťažovateľkinu protiargumentáciu voči vyjadreniu krajského súdu, a tým aj využitie jej procesného práva zaujať stanovisko k podkladom rozhodnutia ústavného súdu.

Ústavný súd nemôže svojimi rozhodnutiami nahrádzať skutkové a právne závery všeobecných súdov. V konaní podľa čl. 127 ods. 1 ústavy je však oprávnený preskúmať ich súlad so základnými právami a slobodami osôb, ktorých právna sféra je nimi ovplyvnená. Vo veci sťažovateľa krajský súd meritórne rozhodol o opravnom prostriedku iného účastníka konania (dlžníka), pri ktorom existovali a krajskému súdu aj boli známe informácie o vážnych vzájomných rozporoch medzi oboma konateľmi dlžníka, a tým aj o povahe vady, ktorú procesný úkon odvolania vykazoval (absencia podpisu konateľky). Krajský súd sa s nimi vo väzbe na ich právne posúdenie vysporiadal nedostatočne, pretože sa nevenoval a ani neposúdil prípadnú existenciu rozporov medzi záujmami konateľky a dlžníka. Taktiež nevyhodnotil všetky právnymi predpismi, ako aj súvisiacou judikatúrou sprístupnené nástroje ponúkajúce možnosti riešenia väd procesného úkonu, ktorého obsahom bolo odvolanie. Tým došlo aj k zásahu do základných práv sťažovateľky ako účastníka začatého konkurzného konania, pretože už ustálená judikatúra najvyššieho súdu, ako aj ústavného súdu zrozumiteľne a doktrinálne deklarujú, že ak dôjde k vecnému rozhodovaniu o opravnom prostriedku, pri ktorom existuje prekážka jeho vecnej prejednávateľnosti, potom dochádza k porušeniu základného práva na súdnu ochranu u účastníka stojaceho na opačnej procesnej strane (m. m. rozhodnutia najvyššieho súdu č. k. 1Cdo/15/2018, č. k. 3Cdo/144/2017, č. k. 1Cdo/137/2016 a tiež rozhodnutie ústavného súdu č. k. II. ÚS 172/03). Rovnaký dopad na základné právo na súdnu ochranu potom musí mať aj nedostatočne preskúmateľný spôsob vysporiadania sa konajúceho súdu s vadou opravného prostriedku, ktorá sama osebe zakladá prekážku jeho meritórneho prerokovania.

Preto, ak krajský súd nedostatočne preskúmateľným spôsobom posúdil

	<p>odvolanie podpísané len jedným z konateľov ako podané oprávnenou osobou iba na podklade odkazu na veľké nezhody medzi spoločníkmi a zároveň konateľmi dlžníka a na rozpornosť ich záujmov na výsledku (konkurzného) konania a o odvolaní meritórne rozhodol, neprípustne tým zasiahol do označených práv sťažovateľky ako účastníka konkurzného konania v postavení veriteľa. Dôsledkom uvedeného prístupu krajského súdu, vo vzťahu ku ktorému v napadnutom rozhodnutí absentuje relevantné a dostačujúce odôvodnenie, je nepreskúmateľnosť a ústavná neudržateľnosť napadnutého uznesenia.</p> <p>Uvedené zistenia zakladajúce arbitrárnosť a zjavnú neodôvodnenosť postupu a napadnutého rozhodnutia krajského súdu preto viedli ústavný súd k záveru, že krajský súd porušil základné právo sťažovateľky na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a jej právo na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru</p> <p>Ústavný súd nálezom rozhodol, že postupom krajského súdu a jeho uznesením z 2. novembra 2021 bolo porušené základné právo sťažovateľky na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a jej právo na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.</p>
použité odkazy na relevantnú judikatúru ústavného súdu, ESELP a iných súdov	
súvisiace právne predpisy	
kľúčové slová	<p>konanie-zastavenie konkurz a reštrukturalizácia / vyrovnanie-návrh na vyhlásenie konkurzu obchodná spoločnosť-štatutárny orgán spoločnosti</p>

spisová značka	III. ÚS 655/2022
populárny názov	Vylúčenie sudcu
sudca spravodajca	Martin Vernarský
druh konania	konanie o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb
druh rozhodnutia a spôsob vybavenia	Nález - Nález
dátum rozhodnutia	07.09.2023
dotknuté články ústavy a medzinárodných zmlúv	<p>Ústava Slovenskej republiky čl. 46 ods. 1 Ústava Slovenskej republiky čl. 48 ods. 1 Dohovor o ochrane ľudských práv a základných slobôd čl. 6 ods. 1</p>
analytická právna veta	Skutočnosť, že sudca bol zákonným sudcom na jednej inštancii, ak potom rozhodoval na inom stupni v časti konania na inej inštancii, sama osebe neznamená, že by bol v konaní na inej inštancii v danej veci vylúčený.
skutkový stav a základné fakty	<p>Okresný súd na základe veriteľského návrhu Nadácie v poradí prvým uznesením zo 17. januára 2019 vyhlásil konkurz na majetok sťažovateľa. Navrhovateľ daroval sťažovateľovi sumu 53 400 eur a neskôr žiadal o vrátenie daru z dôvodu údajne neadekvátneho správania. Navrhovateľ postúpil časť svojej jedinej spornej pohľadávky v sume 30 000 eur na obchodnú spoločnosť zmluvou o postúpení pohľadávky z 1. júna 2018.</p> <p>Sťažovateľ podal proti uvedenému uzneseniu vo výroku o vyhlásení konkurzu odvolanie.</p> <p>Krajský súd na základe odvolania dlžníka uznesením zo 14. augusta 2019 zrušil uznesenie súdu prvej inštancie a vec mu vrátil na ďalšie konanie.</p> <p>Okresný súd v poradí druhým uznesením z 20. decembra 2019 vyhlásil konkurz na majetok sťažovateľa. Proti tomuto uzneseniu sťažovateľ podal odvolanie. Krajský súd na základe odvolania sťažovateľa uznesením z 29. októbra 2020</p>

	<p>zrušil uznesenie o vyhlásení konkurzu.</p> <p>Následne súd prvej inštancie uznesením z 2. júla 2021 povolil veriteľovi Sofistyk s. r. o. pristúpiť do konkurzného konania ako navrhovateľovi v 2. rade. Spoločnosť Sofistyk s. r. o. nadobudla zmluvou o postúpení pohľadávky..</p> <p>V poradí tretím uznesením okresného súdu z 10. januára 2022 bol vyhlásený konkurz na majetok sťažovateľa. Na základe odvolania sťažovateľa krajský súd sťažnosťou napadnutým rozhodnutím potvrdil uznesenie okresného súdu z 10. januára 2022 vo výroku o vyhlásení konkurzu ako vecne správne.</p>
<p>z odôvodnenia</p>	<p><u>K námietke porušenia základného práva podľa čl. 48 ods. 1 ústavy:</u></p> <p>Dôvod na vylúčenie sudcu JUDr. Júliusa Tótha z rozhodovania na odvolacom súde má podľa sťažovateľa spočívať v jeho rozhodovaní na súde prvej inštancie, kde síce nerozhodoval o veci meritórne, ale vzhľadom na v poradí druhé zrušujúce rozhodnutie krajského súdu menovaný sudca sa musel s predmetným rozhodnutím oboznámiť, preštudovať ho a rozhodnúť o ďalšom postupe.</p> <p>Už judikatúra najvyššieho súdu z obdobia účinnosti OSP formulovala právny názor, podľa ktorého skutočnosť, že sudca bol na súde nižšieho stupňa v určitej právnej veci zákonným sudcom bez toho, že by sa podstatným procesným spôsobom podieľal na rozhodovaní vo veci, bez ďalšieho nemožno považovať za dôvod jeho vylúčenia z prejednávania a rozhodovania veci na súde vyššieho stupňa podľa § 14 ods. 2 OSP... Pojem rozhodovania v zmysle ustanovenia § 14 ods. 2 OSP nie je možné stotožňovať iba s rozhodovaním vo veci samej a sudca je podľa tohto ustanovenia vylúčený aj vtedy, ak (len) procesne pôsobil v konaní na súde iného stupňa v takom kvalitatívnom a kvantitatívnom rozsahu, že získal o veci vedomosť takej povahy, že to vyvoláva pochybnosť o vnútornej nezávislosti súdnych inštancií, o legalite aplikovaných poznatkov a vo svojich dôsledkoch aj pochybnosť o jeho sudcovej nestrannosti (uznesenie najvyššieho súdu č. k. 8Nc/40/2014). Na súde vyššieho stupňa treba za vylúčeného považovať nielen sudcu, ktorý na súde nižšieho stupňa vo veci rozhodoval, ale aj sudcu, ktorý na súde nižšieho stupňa vo veci pôsobil vo významnom procesnom rozsahu, napr. tak, že vykonával dokazovanie (uznesenie najvyššieho súdu č. k. 6Cdo/279/2019, porovnaj aj uznesenia č. k. 1Nc/42/2011 a č. k. 1Nc/12/2012).</p> <p>Z citovanej pomerne konštantnej judikatúry možno vyvodiť, že skutočnosť, že sudca bol zákonným sudcom na jednej inštancii, ak potom rozhodoval na inom stupni v časti konania na inej inštancii, sama osebe neznamená, že by bol v konaní na inej inštancii v danej veci vylúčený. Na rozhodnutie, či sudca JUDr. Július Tóth rozhodoval na odvolacom súde ako vylúčený sudca, bolo potrebné určiť, či jeho činnosť v predmetnej veci ako zastupujúceho sudcu okresného súdu naplnila znaky rozhodovania a prejednávania sporu podľa ustanovenia § 49 ods. 2 CSP.</p> <p>Zo zrušujúceho uznesenia krajského súdu z 29. októbra 2020 vyplýva, že dôvodom zrušenia odvolaním napadnutého uznesenia o vyhlásení konkurzu bola skutočnosť, že súd prvej inštancie po zrušení v poradí prvého uznesenia o vyhlásení konkurzu na dlžníka nepostupoval v zmysle § 19 ods. 1 ZKR, keď po vrátení veci sa jeho procesný postup v konaní prakticky obmedzil iba na vydanie ďalšieho rozhodnutia o vyhlásení konkurzu. Absenciu postupu konkurzného súdu podľa § 19 ods. 1 ZKR po zrušení rozhodnutia súdu prvej inštancie odvolacím súdom pritom nie je možné zhojiť s poukazom na to, že súd tak postupoval po doručení návrhu na konkurz a pred prvým rozhodnutím o vyhlásení konkurzu z dôvodu, že rovnaký postup je potrebné zopakovať aj po zrušení rozhodnutia o vyhlásení konkurzu odvolacím súdom. Pochybenie súdu prvej inštancie odvolací súd vzhliadol aj v tom, že konkurzný súd až s rozhodnutím vo veci zaslal dlžníkovi stanovisko navrhovateľa, na ktoré dlžník nemal možnosť v priebehu konania reagovať. Odvolací súd preto napadnuté uznesenie zrušil a vec vrátil súdu prvej inštancie na ďalšie konanie a nové</p>

rozhodnutie. Krajský súd uložil súdu prvej inštancie opätovne konať a rozhodnúť tak, aby neporušil právo strán na spravodlivý proces, t. j. neodňal im možnosť konať pred súdom s tým, že vady konania spočívajúce v procesnom postupe súdu odstráni súd prvej inštancie v novom konaní postupom podľa § 19 ods. 1 ZKR a následne posúdi, či sú splnené predpoklady na vyhlásenie konkurzu. Z dôvodu, pre ktorý odvolací súd uznesenie súdu prvej inštancie zrušil, nezaoberal sa vecnými námietkami odvolateľa (dlžníka, pozn.).

Okresný súd, konajúci zastupujúcim sudcom JUDr. Júliusom Tóthom, súc viazaný právnym názorom odvolacieho súdu, postupoval v zmysle § 19 ods. 1 ZKR a uznesením zo 14. decembra 2020 uložil dlžníkovi, aby sa v lehote 20 dní od doručenia uznesenia vyjadril k návrhu na vyhlásenie konkurzu a osvedčil svoju platobnú schopnosť spôsobom uvedeným vo výrokovej časti rozhodnutia (body I a II) a zároveň vyzval dlžníka, aby sa v lehote 20 dní od doručenia uznesenia vyjadril, či súhlasí, aby súd rozhodol vo veci vyhlásenia konkurzu bez pojednávania (bod III), pričom ak tak dlžník urobí, súd zruší termín pojednávania a rozhodne bez pojednávania; rovnako bude súd postupovať aj vtedy, ak je toho názoru, že dlžník svoju platobnú schopnosť neosvedčil.

V nadväznosti na vydanie uznesenia zo 14. decembra 2020 zastupujúci sudca v súlade s ustanovením § 19 ods. 1 písm. a) bodu 2 ZKR predvolal na pojednávanie dlžníka a upovedomil o nariadení pojednávania aj veriteľov označených v návrhu na vyhlásenie konkurzu s tým, že pojednávanie určil na 9. február 2021.

Z okolností prípadu sťažovateľa vyplýva, že zastupujúci sudca JUDr. Tóth vydaním procesného uznesenia, ktorého obsahové náležitosti upravuje ZKR v ustanovení § 19 ods. 1 písm. a), a určením termínu pojednávania len odstránil nedostatky v procesnom postupe súdu vytknuté odvolacím súdom, ktoré boli aj dôvodom zrušenia v poradí druhého uznesenia o vyhlásení konkurzu. Samotné vydanie formalizovaného procesného uznesenia, ktorého náležitosti taxatívne vymedzuje ZKR, a určenie termínu pojednávania nepredpokladá nutnosť hlbšieho oboznámenia sa s vecou, najmä ak ani odvolací súd vzhľadom na dôvod zrušenia rozhodnutia súdu prvej inštancie spočívajúci v nedostatkoch procesného postupu súdu sa nezaoberal vecnými námietkami dlžníka. Sudca JUDr. Tóth vec neprejednával (na pojednávaní, pozn.) ani nerozhodoval. Za týchto okolností nie je možné dospieť k záveru, že JUDr. Július Tóth ako člen senátu rozhodoval vo veci na odvolacom súde ako vylúčený sudca. Podľa ústavného súdu napadnutým rozhodnutím preto nedošlo k porušeniu základného práva sťažovateľa nebyť odňatý svojmu zákonnému sudcovi zaručeného čl. 48 ods. 1 ústavy.

K námietke porušenia základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru:

Sťažovateľ nesúhlasí s názorom krajského súdu o splnení podmienok na vyhlásenie konkurzu a namieta, že krajský súd sa v napadnutom rozhodnutí nevysporiadal s jeho podstatnou odvolacou námietkou atakujúcou postup zabezpečenia plurality veriteľov.

Krajský súd v odôvodnení napadnutého rozhodnutia uviedol, že materiálnymi podmienkami pre vyhlásenie konkurzu je platobná neschopnosť, pluralita veriteľov a dostatok majetku dlžníka. Súd pri osvedčovaní platobnej schopnosti neprihliada na záväzky, pri ktorých dlžník osvedčil ich spornosť. Dlžník okrem uvedeného musí mať aspoň dvoch veriteľov a zároveň nie je schopný plniť 30 dní po lehote splatnosti viac ako jeden, teda najmenej dva peňažné záväzky. Pluralita veriteľov je teda takou materiálnou podmienkou pre vyhlásenie konkurzu, ktorá musí byť splnená pred vyhlásením konkurzu, ako aj po vyhlásení konkurzu. Treťou podmienkou je dostatok majetku dlžníka na úhradu nákladov konkurzu.

Dlžník po doručení uznesenia súdu prvej inštancie zo 14. decembra 2020,

ktorým bol vyzvaný na osvedčenie svojej platobnej schopnosti, založil svoju obranu v konaní na nesplnení podmienok na vyhlásenie konkurzu spočívajúcu v absencii plurality veriteľov. Zároveň iba všeobecne namietal, že pohľadávky označených veriteľov neuznáva, tieto považuje za sporné. Pokiaľ ide o pluralitu veriteľov v konaní, odvolací súd sa stotožnil so závermi súdu prvej inštancie, že táto podmienka bola splnená, a to v prípade veriteľov – navrhovateľov. Dlužník neosvedčil spornosť pohľadávky navrhovateľa v 1. rade, ktorý ju doložil podľa § 12 ods. 2 písm. c) ZKR, potvrdením správcu, že pohľadávku účtuje v účtovníctve v súlade s účtovnými predpismi. Dlužník pritom predložil súdu svoje v poradí prvé vyjadrenie podľa § 19 ods. 1 ZKR po zákonnej lehote, čo má za následok zákonnú fikciu neosvedčenia platobnej schopnosti dlžníka [§ 19 ods. 1 písm. c) ZKR]. V konaní nebolo sporné, že navrhovateľ v 1. rade poskytol v prospech dlžníka peňažné prostriedky z titulu darovania, ktoré neboli dlžníkom vrátené. Dlužník v konaní síce namietal, že navrhovateľ v 1. rade nepreukázal, že ho navrhovateľ v 1. rade vyzval na vrátenie poskytnutých peňažných prostriedkov, no z obsahu spisu vyplýva, že navrhovateľ vyzval dlžníka a jeho štatutárny orgán (Ing. Michala Dzurilu) na vrátenie poskytnutých peňažných prostriedkov, čo bolo v konaní preukázané poštovým podacím hárkom, ako aj oznámením pošty, z ktorých vyplýva, že výzva na vrátenie peňažných prostriedkov sa dostala do dispozičnej sféry dlžníka, pričom je nerozhodné, že si poštovú zásielku nevyzdvihol. Podľa § 33 „Zákona o nadáciách“ je prijímateľ peňažných prostriedkov povinný tieto použiť iba na účel, na ktorý boli poskytnuté, a v prípade, že nepreukáže ich použitie, je povinný ich bezodkladne nadácii vrátiť. Z obsahu spisu vyplýva, že navrhovateľ v 1. rade (nadácia) vyzval dlžníka listom z 3. mája 2018 na vyúčtovanie a preukázanie použitia poskytnutých finančných prostriedkov a listom z 15. mája 2018 na ich vrátenie, no splnenie týchto povinností dlžníkom nebolo preukázané, resp. tvrdené. Sám dlžník v konaní pritom uviedol, že došlo k strate jeho účtovníctva, čo potvrdil aj jeho štatutárny orgán. Navrhovateľovi v 1. rade tak vzniklo právo na vrátenie poskytnutých peňažných prostriedkov v súlade s § 33 „Zákona o nadáciách“, pričom dlžník nerozporoval ani tvrdenia navrhovateľa v 1. rade, že dlžníka vyzýval na ich vrátenie pri rôznych príležitostiach aj ústnou, resp. elektronickou formou, pričom zákon obligatórne písomnú formu takejto žiadosti nevyžaduje. Z uvedených dôvodov navrhovateľ v 1. rade osvedčil svoju pohľadávku voči dlžníkovi, ktorý opačne neosvedčil jej spornosť.

Keďže súd prvej inštancie dospel k záveru, že dlžník osvedčil spornosť pohľadávky veriteľa, teda na ňu pre účely splnenia podmienok pre vyhlásenie konkurzu neprihliadal, odvolací súd upriamil pozornosť na pohľadávku navrhovateľa v 2. rade. Navrhovateľ v 2. rade svoju pohľadávku doložil potvrdením správcu, že pohľadávku účtuje v účtovníctve v súlade s účtovnými predpismi. Ide o pohľadávku označenú ako „cestovné“, ktorá bola na navrhovateľa v 2. rade postúpená na základe zmluvy uzatvorenej 10. januára 2020 medzi postupcom a navrhovateľom v 2. rade ako postupníkom. Dlužník svoju obranu proti tejto pohľadávke založil iba na tvrdeniach, že ide o účelové postúpenie pohľadávky v snahe umelo vytvoriť pluralitu veriteľov a také konanie je potrebné považovať za výkon práva odporujúci dobrým mravom, ktorému nemožno poskytnúť právnu ochranu. Dlužník do ukončenia dokazovania na súde prvej inštancie výšku a ani právny dôvod tejto pohľadávky nerozporoval.

V konaní nebolo sporné, že veritelia sú personálne a majetkovo prepojení. Aj napriek tomu však súd prvej inštancie dospel k správne záveru, že pohľadávky navrhovateľov nepredstavujú pre účely konkurzu tzv. „jednu pohľadávku“, teda pluralita veriteľov bola zachovaná. Pohľadávky navrhovateľov majú odlišný právny dôvod vzniku, teda ide o samostatné pohľadávky, ktoré vznikli rôznym veriteľom ako samostatným subjektom práva. Za daných okolností je právne bezvýznamné, že samostatné subjekty práva sú prípadne personálne alebo majetkovo prepojené, keďže u navrhovateľa v 2. rade nejde o postúpenie iba časti tej istej pohľadávky, nemožno takéto postúpenie považovať za účelové, v snahe dosiahnuť pluralitu veriteľov, keďže táto (pluralita) existovala už pred samotným postúpením pohľadávky

	<p>na navrhovateľa v 2. rade. Samotným postúpením pohľadávky z pôvodného veriteľa Mgr. Jozefa Salaja na navrhovateľa v 2. rade sa postúpená pohľadávka nemení, mení sa iba osoba veriteľa. V opačnom prípade by sme museli dôjsť k absurdným záverom, že za jednu pohľadávku pre účely konkurzu by bolo nevyhnuté považovať každú pohľadávku, ktorá vznikla akémukoľvek subjektu práva z rôzneho právneho dôvodu, no títo veritelia by boli zároveň vzájomne prepojené subjekty, čo je bežné v prípade štátnych orgánov a inštitúcií (daňový a colný úrad, Sociálna poisťovňa, zdravotná poisťovňa), ktoré sú majetkovo napojené na štát a jeho rozpočet, resp. personálne prepojené v podobe ministerstva (a konkrétneho ministra), čo nezodpovedá úmyslu zákonodarcu. Odvolací súd preto dospel k záveru, že v prípade navrhovateľa v 2. rade ako veriteľa nejde o šikanózne konanie ani o výkon práva odporujúci dobrým mravom. Odvolací súd neprihliadol na námietky spochybňujúce právny základ, resp. výšku pohľadávky navrhovateľa v 2. rade, ktoré dlžník uplatnil až v priebehu odvolacieho konania, keďže na ich uplatnenie neboli splnené zákonné podmienky (§ 366 CSP). Z uvedených dôvodov aj navrhovateľ v 2. rade osvedčil svoju pohľadávku voči dlžníkovi, ktorý opačne neosvedčil jej spornosť.</p> <p>K ďalším tvrdeniam sťažovateľa odvolací súd uviedol, že platná právna úprava nebráni podaniu veriteľského návrhu na vyhlásenie konkurzu aj v prípade tzv. nejudikovaných pohľadávok. Vyhlásením konkurzu a následným popretím prihlásenej pohľadávky navrhovateľa v 1. rade ako veriteľa bude jeho pohľadávka preskúmaná v osobitnom, tzv. incidenčnom konaní. Neobstojí ani obrana úpadcu, že vo svojom účtovníctve neeviduje záväzky zodpovedajúce pohľadávkam navrhovateľov, keďže ani samotné účtovníctvo nemusí dávať verný obraz o stave záväzkov dlžníka a je len na účtovnej jednotke, ktoré záväzky zahŕňa do svojho účtovníctva. Poukázal na to, že sám dlžník vyhlásil, že došlo u neho k strate účtovných dokladov, čo vyvoláva pochybnosť o úplnosti a správnosti účtovnej evidencie úpadcu. K námietkam o špekulatívnom postupe veriteľov pri podávaní návrhu na vyhlásenie konkurzu, ako aj ich postupe v konkurznom konaní odvolací súd uviedol, že je len prirodzené, že veriteľ – navrhovateľ podáva návrh na vyhlásenie konkurzu s cieľom a účelom dosiahnuť vyhlásenie konkurzu na majetok dlžníka, čo napokon predpokladá aj platná právna úprava. Nemožno pritom pričítať na ťarchu navrhovateľa v 1. rade, že využil zákonné oprávnenie a zložil na účet súdu preddavok na úhradu nákladov konkurzu, a tak dosiahol vyhlásenie konkurzu na dlžníka aj za situácie, že predbežný správca zistil, že majetok dlžníka nebude postačovať ani na úhradu nákladov konkurzu. Odvolací súd preto konštatoval správnosť záveru súdu prvej inštancie, že podmienky na vyhlásenie konkurzu na dlžníka boli splnené, keďže dlžník má viac ako jedného veriteľa, viac ako jeden peňažný záväzok 30 dní po lehote splatnosti a taktiež, že majetok dlžníka síce nebude postačovať ani na úhradu nákladov konkurzu, čo však nebráni vyhláseniu konkurzu, keďže podľa § 20 ods. 2 ZKR navrhovateľ v 1. rade zložil na účet súdu preddavok na úhradu nákladov konkurzu.</p> <p>Ústavný súd po preskúmaní napadnutého rozhodnutia nevyhodnotil argumentáciu sťažovateľa ako spôsobilú spochybníť ústavnú udržateľnosť záverov krajského súdu. Podľa názoru ústavného súdu odôvodnenie napadnutého rozhodnutia dostatočne objasňuje skutkový a právny základ prerokovávanej veci, primeraným spôsobom reflektuje na odvolacie námietky sťažovateľa, pričom spôsob jeho odôvodnenia nie je v rozpore so zárukami vyplývajúcimi zo základného práva na súdnu ochranu a nemožno mu vyčítať arbitrárnosť. Záver krajského súdu o splnení podmienok na vyhlásenie konkurzu na majetok sťažovateľa ústavný súd považuje za dostatočne odôvodnený a ústavne udržateľný.</p> <p>Ústavný súd sťažnosti nevyhovel.</p>
<p>použité odkazy na relevantnú judikatúru ústavného súdu, EŠLP a iných súdov</p>	

súvisiace právne predpisy	
klúčové slová	konkurz a reštrukturalizácia / vyrovnanie-návrh na vyhlásenie konkurzu sudca-zákonný odvolanie-odvolací súd

spisová značka	III. ÚS 7/2023
populárny názov	Prípustnosť dovolania
sudca spravodajca	Martin Vernarský
druh konania	konanie o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb
druh rozhodnutia a spôsob vybavenia	Nález - Nález
dátum rozhodnutia	28.09.2023
dotknuté články ústavy a medzinárodných zmlúv	Ústava Slovenskej republiky čl. 46 ods. 1 Ústava Slovenskej republiky čl. 46 ods. 3 Dohovor o ochrane ľudských práv a základných slobôd čl. 6 ods. 1
analytická právna veta	Z napadnutého uznesenia najvyššieho súdu nevyplýva, že by sa dôvodom prípustnosti dovolania podľa § 421 ods. 1 písm. c) CSP adresne zaoberal, hoci to základné právo na súdnu ochranu i právo sťažovateľa na spravodlivé súdne konanie vyžadovali. Judikatúru uvádzanú sťažovateľom na podporu ním preferovaného právneho posúdenia veci vyhodnocoval len z hľadiska toho, či jej existencia zakladá dôvod prípustnosti dovolania podľa § 421 ods. 1 písm. a) CSP a zaujal názor, podľa ktorého ustálenú judikatúru predstavujú úplne iné jeho rozhodnutia. Najvyšší súd odmietnutím dovolania ako procesne neprípustného neodpovedal na sťažovateľom v dovolaní nastolené meritórne otázky, čo je požiadavka, v ktorej boli stelesnené sťažovateľovi základné právo na súdnu ochranu (čl. 46 ods. 1 ústavy) i jeho právo na spravodlivé súdne konanie (čl. 6 ods. 1 dohovoru). Tým došlo k porušeniu uvedených práv sťažovateľa.
skutkový stav a základné fakty	Sťažovateľ sa ako žalobca domáhal žalobou podanou v roku 2002 pôvodne proti Ministerstvu vnútra ospravedlnenia za to, že orgánom policajného zboru bolo nariadené a realizované odpočúvanie jeho súkromných telefonických rozhovorov, a domáhal sa tiež zaplata náhrady nemajetkovej ujmy. Ústavný súd nálezom č. k. I. ÚS 117/07-33 zo 4. februára 2009 vyslovil porušenie základného práva sťažovateľa na súkromie podľa čl. 22 ods. 1 a 2 ústavy a čl. 13 listiny, jeho základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, čl. 36 ods. 1 listiny, práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru a práva na rešpektovanie súkromného a rodinného života podľa čl. 8 ods. 1 a 2 dohovoru rozhodnutiami krajského súdu o udelení súhlasu na odpočúvanie a zaznamenávanie telekomunikačnej prevádzky vydaných v rokoch 1999 až 2000, tieto rozhodnutia zrušil a sťažovateľovi priznal primerané finančné zadosťučinenie. Okresný súd Bo žalobe sťažovateľa rozhodol rozsudkom z 9. decembra 2011 v spojení s doplniacimi rozsudkami tak, že určil, že došlo k porušeniu označených práv žalobcu odposluchmi jeho telefonických rozhovorov orgánmi Slovenskej republiky – Ministerstva vnútra SR (ďalej len „žalovaný 1“), ako aj tým, že žalovaný 1 nezabezpečil bezpečné uloženie ich prepisov a nevykonal efektívne vyšetrenie ich zverejnenia; žalovaného 1 zaviazal na zaplata náhrady nemajetkovej ujmy 199 163,51 eur a žalobu proti Ministerstvu vnútra Slovenskej republiky (ďalej len „žalovaný 2“) zamietol. Na odvolanie žalovaného 1 krajský súd rozsudkom z 3. mája 2016 rozsudok okresného súdu v napadnutej (vyhovujúcej) časti zmenil tak, že žalobu zamietol. Tento rozsudok bol následne najvyšším súdom po podaní dovolania sťažovateľom zrušený uznesením z 25. júla 2018. Krajský súd následne rozhodol vo veci napadnutým rozsudkom z 30. apríla 2019, ktorým znova rozsudok okresného súdu v napadnutej (vyhovujúcej) časti zmenil tak, že žalobu zamietol, pretože žalovaný 1 nie je v spore pasívne vecne legitimovaný.
z odôvodnenia	<u>K namietanému porušeniu uplatnených práv uznesením najvyššieho súdu:</u>

Podstatou dovolania sťažovateľa bola argumentácia o nesprávnosti právneho posúdenia otázky pasívnej vecnej legitímácie odvolacím súdom, keď sťažovateľ poukazoval na konkrétne rozhodnutia dovolacieho súdu a ústavného súdu, s ktorými bolo rozhodnutie krajského súdu v rozpore a s ktorých existenciou, ale najmä argumentáciou v nich sa krajský súd nijako nevysporiadal. Sťažovateľ tieto zároveň označil za ustálenú rozhodovaciu prax najvyšších súdnych autorít. V podstate teda sťažovateľ prípustnosť svojho dovolania založil na dôvode podľa § 421 ods. 1 písm. a) CSP (odklon rozhodnutia odvolacieho súdu o ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu). Prípustnosť dovolania podľa uvedeného ustanovenia CSP však najvyšší súd nezistil, keď odkázal na tri rozhodnutia z minulosti (3Cdo/201/2007, 3Cdo/176/2012 a 7Cdo/188/2017), ktoré podľa jeho názoru predstavujú ustálenú judikatúru o spornej právnej otázke, pričom od nej sa krajský súd neodklonil. Naopak, najvyšší súd sťažovateľom akcentovanú judikatúru nepovažoval za výraz ustálenej rozhodovacej praxe. Je teda zjavné, že najvyšší súd sa pri skúmaní prípustnosti dovolania zamerlal na dôvod prípustnosti podľa § 421 ods. 1 písm. a) CSP, keďže takto prípustnosť svojho dovolania založil sám sťažovateľ.

Je zjavné, že povinnosťou najvyššieho súdu vyvoditeľnou zo základných práv sťažovateľa bolo skúmanie aj iných dôvodov prípustnosti dovolania podľa § 421 ods. 1 CSP. Vzhľadom na okolnosti sťažovateľovej veci spomedzi nich do úvahy prichádza práve písm. c), teda rozdielnosť rozhodovacej praxe dovolacieho súdu.

Najvyšší súd vo svojej judikatúre (3Cdo/6/2017) pripúšťa, aby sa za ustálenú rozhodovaciu prax považovali aj nepublikované rozhodnutia, alebo dokonca aj jednotlivé, dosiaľ nepublikované rozhodnutia, pokiaľ neskôr vydané (nepublikované) rozhodnutia najvyššieho súdu názory obsiahnuté v skoršom rozhodnutí nespochybnili, prípadne ich akceptovali [pozri Gešková, K. Glosa k uzneseniu Najvyššieho súdu SR sp. zn. 3 Cdo 158/2017 (Odklon od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu a/ako otázka zásadného právneho významu), Súkromné právo 4/2018, s. 172]. Uvedený záver má priamu súvislosť s prípustnosťou dovolania podľa § 421 ods. 1 písm. a) CSP. Zároveň však má význam aj pre uplatňovanie § 421 ods. 1 písm. c) CSP, čiže pre vyhodnocovanie, či určitá časť judikatúry vykazuje rozdielnosť relevantnú z pohľadu prípustnosti dovolania. Teda aj relatívne malá vzorka judikatúry opozitnej voči jej masívnejšej množine môže založiť prípustnosť dovolania podľa § 421 ods. 1 písm. c) CSP.

Najvyšší súd v uznesení č. k. 1Cdo/38/2011 z 12. decembra 2013 (zhodou okolností ide o konanie o inej žalobe sťažovateľa na ochranu osobnosti) uviedol, že *„názor súdu prvého stupňa, že ak došlo k zásahu do osobnostných práv pri výkone súdnej alebo inej verejnej moci, je treba otázku pasívnej vecnej legitímácie riešiť analogicky ako v konaniach týkajúcich sa zodpovednosti štátu za škodu v zmysle zákona č. 58/1969 Zb., resp. zákona č. 514/2003 Z. z., považuje za správny. Uvedené právne predpisy totiž upravujú občianskoprávne vzťahy, ktoré sú svojim obsahom a účelom spomenutému prípadu najbližšie a obdobná by preto mala byť aj konštrukcia právnej zodpovednosti za takýto neoprávnený zásah.“*

V uznesení č. k. 6Cdo/149/2011 z 26. septembra 2013 najvyšší súd uviedol, že *„pokiaľ by však k zásahu do osobnostných práv malo dôjsť časťou odôvodnenia rozhodnutia súdu, zastáva dovolací súd názor, že pasívne legitimovaným subjektom v konaní o ochranu osobnosti je v takomto prípade tiež štát. Rozhodnutie súdu ako orgánu verejnej moci je totiž výsledkom výkonu súdnej moci – súdnictva, t. j. výkonu verejnej moci... Ak pasívne legitimovaným subjektom v konaní o náhradu škody spôsobenej pri výkone verejnej moci orgánmi verejnej moci je v zmysle zákona č. 514/2003 Z. z. štát, potom analogicky je štát pasívne legitimovaným aj v konaní o ochranu osobnosti za neoprávnený zásah do osobnostných práv orgánmi verejnej moci pri výkone tejto moci.“*

Vyhodnotenie, či uvedené dve rozhodnutia najvyššieho súdu sú spôsobilé popri rozhodnutiach preferovaných v napadnutom uznesení najvyšším súdom založiť záver o rozdielnosti rozhodovacej praxe významnej z pohľadu prípustnosti dovolania, *in abstracto* si ústavný súd nemieni prisvojovať. *In concreto* však ústavný súd vzhľadom na poslanie, ktoré mu ústava právomocou v čl. 127 ods. 1 zverila, očakáva, že najvyšší súd pri posudzovaní prípustnosti dovolania vezme do úvahy, že dovolanie podľa § 421 ods. 1 CSP nie je len prostriedkom zjednocovania judikatúry všeobecných súdov, ale aj nástrojom ochrany základných práv a slobôd jednotlivých dovolateľov. V konaní, ktoré bolo napokon zavŕšené napadnutým uznesením najvyššieho súdu, okresný súd i krajský súd v prvotných rozhodnutiach (rozsudok okresného súdu z 29. mája 2009, rozsudok krajského súdu z 2. decembra 2010, rozsudok okresného súdu z 9. decembra 2011) nijako pasívnu vecnú legitimáciu štátu nespochybovali. Preto napokon sťažovateľ ani odvolaním nebrojil proti zamietnutiu jeho žaloby v časti označujúcej ako žalovaných Ministerstvo vnútra Slovenskej republiky a Krajský súd v Banskej Bystrici. Náznak najvyššieho súdu vyslovený *ex post* v bode 22 jeho napadnutého uznesenia, že sťažovateľ mal v skorších fázach konania z opatrnosti podať odvolanie aj voči zamietnutiu žaloby voči ostatným pôvodne označeným žalovaným, predstavuje v popísaných okolnostiach prípadu prinajmenšom ústavne neakceptovateľné hľadanie ospravedlnenia pre vyhnutie sa meritórnym odpoveďiam na sťažovateľom v žalobe nastolené otázky než dôvodný poukaz na reálne procesné opomenutie sťažovateľa, ktoré má mať za následok ústavne súladné odopretie meritórnej súdnej ochrany. Skutočnosť, že sťažovateľ označil pôvodne na strane žalovaných až tri subjekty, môže byť interpretovateľná aj ako dôkaz jeho snahy „poistiť sa“ proti zamietnutiu žaloby pre nedostatok pasívnej vecnej legitimácie v prípade, ak by ako žalovaného označil len jedného z nich. V prostredí nejednotnej súdnej judikatúry (na ktorú už poukázal aj ústavný súd v náleze č. k. II. ÚS 261/2019-48 z 27. augusta 2020) nemožno takémuto výkladu žalobnej koncepcie sťažovateľa uprieť racionalitu. Ústavný súd nespochybnuje, že právny názor všeobecných súdov konvenujúci presvedčeniu sťažovateľa ešte nezakladá jeho absolútnu právnu istotu o tom, že sa v budúcnosti judikatórny názor všeobecných súdov (najvyššieho súdu) nezmení. Popísané okolnosti však v záujme ochrany základných práv slobôd sťažovateľa má vziať do úvahy aj vyhodnocovanie prípustnosti jeho dovolania najvyšším súdom.

Z napadnutého uznesenia najvyššieho súdu nevyplýva, že by sa dôvodom prípustnosti dovolania podľa § 421 ods. 1 písm. c) CSP adresne zaoberal, hoci to základné právo na súdnu ochranu i právo sťažovateľa na spravodlivé súdne konanie vyžadovali (pozri už v bodoch 18 a 19 citované rozhodnutia I. ÚS 51/2020, III. ÚS 76/2021). Judikatúru uvádzanú sťažovateľom na podporu ním preferovaného právneho posúdenia veci vyhodnocoval len z hľadiska toho, či jej existencia zakladá dôvod prípustnosti dovolania podľa § 421 ods. 1 písm. a) CSP, teda či odôvodňuje záver o odklone rozsudku krajského súdu od rozhodnutí, ktoré podľa sťažovateľa svedčia v prospech danosti pasívnej legitimácie štátu v konaní o jeho žalobe na ochranu osobnosti. Najvyšší súd zaujal názor, podľa ktorého ustálenú judikatúru predstavujú úplne iné jeho rozhodnutia. Vyjadril sa tým iba k otázke prípustnosti dovolania podľa § 421 ods. 1 písm. a) CSP, opomenul však posúdiť, či sťažovateľom uvádzaná judikatúra (práve v konfrontácii s rozhodnutiami, ktoré považoval najvyšší súd za ustálenú rozhodovaciu prax) nezakladá prípustnosť dovolania podľa § 421 ods. 1 písm. c) CSP. Najvyšší súd takto postupoval bez náležitého odôvodnenia, a to jednak v rovine vysvetlenia, prečo sa nezaoberal aj ďalšími dôvodmi prípustnosti dovolania podľa § 421 ods. 1 CSP (okrem prvého z nich – odklon), ale aj v rovine vysvetlenia, prečo považoval sťažovateľom uprednostňovanú judikatúru za nespôsobilú založiť prípustnosť dovolania. Pritom, ako z bodov 23 a 24 tohto nálezu vyplýva, ide (aspoň sčasti) o rozhodnutia, ktoré sa pasívnou legitimáciou štátu v konaniach o žalobách na ochranu osobnosti adresne zaoberali, a to so záverom svedčiacim v prospech názoru zastávaného sťažovateľom. Preto ústavný súd uzatvára, že najvyšší súd odmietnutím dovolania ako procesne neprípustného neodpovedal na sťažovateľom v dovolaní nastolené meritórne otázky, čo je požiadavka, v ktorej boli stelesnené

	<p>sťažovateľovi základné právo na súdnu ochranu (čl. 46 ods. 1 ústavy) i jeho právo na spravodlivé súdne konanie (čl. 6 ods. 1 dohovoru). Tým došlo k porušeniu uvedených práv sťažovateľa (bod 1 výroku nálezu).</p> <p>Ústavný súd nálezom rozhodol, že uznesením najvyššieho súdu z 21. apríla 2021 bolo porušené základné právo sťažovateľa na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a jeho právo na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.</p>
použité odkazy na relevantnú judikatúru ústavného súdu, EStP a iných súdov	
súvisiace právne predpisy	
klúčové slová	

spisová značka	III. ÚS 122/2023
populárny názov	Doručovanie
sudca spravodajca	Peter Straka
druh konania	konanie o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb
druh rozhodnutia a spôsob vybavenia	Nález - Nález
dátum rozhodnutia	12.10.2023
dotknuté články ústavy a medzinárodných zmlúv	Ústava Slovenskej republiky čl. 46 ods. 1 Ústava Slovenskej republiky čl. 48 ods. 2 Ústava Slovenskej republiky čl. 50 ods. 2 Dohovor o ochrane ľudských práv a základných slobôd čl. 6 ods. 1
analytická právna veta	Procesný postup okresného súdu, v dôsledku ktorého boli zásielky okresného súdu doručované sťažovateľke výlučne na adresu č. 1, pričom sťažovateľka svoju aktuálnu adresu č. 2 oznámila a okresný súd napriek vedomosti o aktuálnom pobyte sťažovateľky zasielal písomnosti len na adresu č. 1, považuje ústavný súd za príliš formalistický. Takým postupom pritom došlo k porušeniu práv sťažovateľky, ktorá v dôsledku tohto postupu nemala možnosť využiť svoje procesné práva v preskúvanom konaní. Zohľadňujúc oznámenie sťažovateľky a obsah súdneho spisu vo všeobecnosti, mal okresný súd v záujme zachovania dotknutých práv sťažovateľky naďalej doručovať písomnosti minimálne na adresu č. 2, prípadne na obe adresy.
skutkový stav a základné fakty	<p>Sťažovateľka bola trestným rozkazom okresného súdu z 3. decembra 2018 uznaná vinnou zo zločinu neoprávneného vyrobenia a používania platobného prostriedku, elektronických peňazí alebo inej platobnej karty, za ktorý jej bol uložený trest odňatia slobody v trvaní dvoch rokov s podmieneným odkladom so skúšobnou dobou v trvaní dvoch rokov. Zo strany sťažovateľky bola okresnému súdu 8. júla 2022 doručená sťažnosť proti namietanému uzneseniu okresného súdu spolu so žiadosťou o povolenie navrátenia lehoty na jej podanie s odôvodnením, že už dlhšiu dobu žije na adrese č. 2, pričom táto skutočnosť mala byť okresnému súdu známa. Okresný súd však sťažovateľke doručoval upovedomenie o konaní verejného zasadnutia a namietané uznesenie na adresu 1, na ktorej sa však sťažovateľka už dlhšiu dobu nezdržiavala. S obsahom namietaného uznesenia sa sťažovateľka oboznámila až po tom, ako do spisu nahliadol jej obhajca a bola jej doručená výzva na nástup do výkonu trestu odňatia slobody.</p> <p>Krajský súd namietaným uznesením žiadosť sťažovateľky o povolenie navrátenia lehoty na podanie sťažnosti proti namietanému uzneseniu okresného súdu zamietol a rovnako zamietol sťažnosť proti namietanému uzneseniu okresného súdu pre jej oneskorenosť.</p>
z odôvodnenia	Preskúvané konanie sa týkalo rozhodovania o premene trestu podmienene odloženého na nepodmienečný. Napadnuté rozhodnutie preto nemá charakter rozhodnutia vo veci samej, t.j. nerozhoduje sa v ňom o vine či nevine odsúdeného alebo iným meritórnym spôsobom o podanej obžalobe. Ide o

rozhodnutie, ktorým súd rozhoduje o tom, ako odsúdený plní povinnosti a obmedzenia vyplývajúce z uloženého probačného dohľadu. S prihliadnutím na predmet uvedeného konania preto k porušeniu sťažovateľkinho práva na prezumpciu nevinu podľa čl. 50 ods. 2 ústavy v preskúmanom konaní dôjsť nemohlo.

Pokiaľ ide o námietku porušenia čl. 6 ods. 1 dohovoru napadnutým uznesením krajského súdu, ústavný súd ju v súlade s konštantnou judikatúrou Európskeho súdu pre ľudské práva kvalifikoval ako nedôvodnú vzhľadom na neaplikovateľnosť čl. 6 ods. 1 dohovoru na „*konanie o neosvedčení sa odsúdeného v skúšobnej dobe podmieneného odsúdenia*“. Toto konanie sa totiž netýka rozhodnutia o „trestnom obvinení“ a ani „občianskych práv a záväzkov“ (pozri napr. rozhodnutia vo veciach: Plischke c. Rakúsko zo 7. 3. 1964, X. c. Rakúsko z 23. 5. 1966, X. c. Rakúsko z 19. 7. 1966, X. c. Spojené kráľovstvo z 13. 7. 1970, Helmut Aldrian c. Rakúsko zo 7. 5. 1990).

Sťažovateľka v podanej ústavnej sťažnosti odkazuje na nálezh Ústavného súdu Českej republiky č. k. III. ÚS 3026/16 týkajúci sa uznesenia súdu o nariadení výkonu podmienene odloženého trestu podľa § 330 zákona č. 141/1961 Sb o trestním řízení soudním (trestní řád), v ktorom tento súd uzavrel, že pri doručovaní takéhoto rozhodnutia za jediný ústavne konformný výklad možno považovať ten, podľa ktorého takéto rozhodnutie predstavuje z hľadiska doručovania vždy „*dôležitý dôvod*“, pre ktorý predseda senátu nariadi, aby sa pri doručovaní tejto písomnosti nepoužil § 64 ods. 4 spomínaného zákona, t. j. aby táto písomnosť nemohla byť doručená náhradným spôsobom prostredníctvom fikcie doručenia. Ústavný súd však v prvom rade poukazuje na to, že slovenská právna úprava je odlišná.

Česká právna úprava náhradného doručenia dáva českým súdom priestor pre rozšírenie možnosti vylúčenia náhradného doručenia aj v prípadoch rozhodnutí, ktoré určí predseda senátu. Ustanovenie § 66 ods. 4 Trestného poriadku však takéto priestor slovenským súdom v dôsledku explicitného výpočtu rozhodnutí, pri ktorých nemôže dôjsť k realizácii náhradného doručenia, neposkytuje. O ústavnej súladnosti či nesúladnosti dotknutého ustanovenia Trestného poriadku pritom ústavný súd v konaní o individuálnej sťažnosti nie je oprávnený rozhodnúť. To ale neznamená, že súd nemá brať do úvahy závažnosť následkov doručovaného rozhodnutia.

Sťažovateľka tvrdila, že upovedomenie o konaní verejného zasadnutia ani namietané uznesenie okresného súdu jej nebolo doručené na adresu č. 2, na ktorej sa dlhodobo zdržiavala a o ktorej musel mať okresný súd vedomosť, pretože to podľa jej názoru vyplýva z obsahu spisu.

Ústavný súd zameril svoju pozornosť na zistenie, či skutkové a právne závery krajského súdu, na ktorých založil napadnuté uznesenie, neboli zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne a či toto napadnuté uznesenie je z ústavného hľadiska akceptovateľné a udržateľné a či ním zároveň nedošlo k porušeniu označených práv sťažovateľky.

Krajský súd vo svojej odpovedi na otázku, či adresa č. 2 sťažovateľky bola jej adresou pre doručovanie písomností, poukázal na to, že sťažovateľka v prípravnom konaní ako svoju adresu na doručovanie písomností označila adresu č. 1 a orgánom činným v trestnom konaní ani súdu neoznámila, že svoju adresu na doručovanie písomností zmenila na adresu č. 2.

Zo spisového materiálu v predmetnej veci (na tieto skutočnosti poukázal aj krajský súd v napadnutom uznesení, pozn.) vyplýva, že okresné riaditeľstvo policajného zboru podaním z 13. apríla 2021 súdu oznámilo, že sťažovateľka sa nachádza na adrese č. 2. Zo záverečnej správy probačného a mediačného úradníka okresného súdu z 15. júna 2021 vyplýva, že sťažovateľka žije v spoločnej domácnosti so svojim druhom rovnako na adrese č. 2 a túto adresu sťažovateľka označila aj pri poučení o jej povinnostiach súvisiacich s probačným

	<p>dohľadom. Probačná a mediačná úradníčka následne túto adresu č. 2 používala ako adresu sťažovateľky vo svojich ďalších žiadostiach adresovaných príslušným orgánom verejnej správy.</p> <p>Je zrejmé, že súd doručoval tie ktoré písomnosti buď na jednu z dvoch adries alebo rovno na obidve. Sťažovateľka si na adrese č. 1 prevzala 18. marca 2019 trestný rozkaz doručovaný okresným súdom na obe mu v tom čase známe adresy, avšak z adresy č. 2 sa zásielka vrátila s poznámkou adresát neznámy. Okresný súd doručoval výzvu na nástup výkonu trestu sťažovateľke, po ktorom sťažovateľka zaktívnila svoj prístup, na adresu č. 2, no tomu predchádzajúce kľúčové upovedomenie o konaní verejného zasadnutia i namietané uznesenie okresného súdu doručoval pre zmenu na adresu č. 1.</p> <p>Procesný postup okresného súdu, v dôsledku ktorého boli upovedomenie o verejnom zasadnutí i napadnuté uznesenie okresného súdu doručované výlučne na adresu č. 1, nemožno podľa ústavného súdu považovať za procesne správny. V prvom rade ústavný súd poukazuje na to, že adresu č. 2 sťažovateľka ako svoju aktuálnu adresu uviedla pri poučení o jej povinnostiach súvisiacich s probačným dohľadom. Neprevzatie predchádzajúcich súdnych zásielok sťažovateľkou na adrese č. 2 pritom podľa názoru ústavného súdu nepredstavuje dostatočný dôvod na nedoručenie písomností zo strany súdu na túto adresu. Postup súdu, ktorý napriek vedomosti o aktuálnom pobyte sťažovateľky doručoval písomnosti na inú adresu len z tohto dôvodu, považuje ústavný súd za príliš formalistický. Takým postupom pritom došlo aj k porušeniu práv sťažovateľky, ktorá v dôsledku tohto postupu nemala možnosť využiť svoje procesné práva v preskúmanom konaní. Zohľadňujúc oznámenie sťažovateľky a obsah súdneho spisu vo všeobecnosti, mal okresný súd v záujme zachovania dotknutých práv sťažovateľky naďalej doručovať písomnosti minimálne na adresu č. 2, prípadne na obe adresy.</p> <p>Vzhľadom na uvedené ústavný súd konštatuje, že záverom krajského súdu v napadnutom uznesení o neexistencii dôležitého dôvodu na navrátenie lehoty na podanie opravného prostriedku spojeným s posúdením naplnenia podmienok fikcie doručenia došlo podľa ústavného súdu k porušeniu práva sťažovateľky na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1, ako aj základného práva byť prítomný na verejnom zasadnutí podľa čl. 48 ods. 2 ústavy.</p> <p>Na základe uvedených skutočností ústavný súd dospel k záveru, že sťažovateľka sa ochrany svojich subjektívnych práv mohla domáhať podaním sťažnosti proti napadnutému uzneseniu okresného súdu. Z napadnutého uznesenia krajského súdu je zrejmé, že toto svoje dispozičné oprávnenie v záujme ochrany svojich práv aj využila, avšak k preskúmaniu vecného obsahu jej sťažnosti v dôsledku prijatia ústavne neakceptovateľného záveru o neexistencii dôležitého dôvodu na navrátenie lehoty na podanie opravného prostriedku v napadnutom uznesení krajského súdu nedošlo. Z dôvodov uvedených v tomto náleze bude úlohou krajského súdu v ďalšom konaní v predmetnej veci sa zaoberať aj posúdením relevantnosti dôvodov predložených v jej sťažnosti.</p> <p>Ústavný súd nálehom rozhodol, že uznesením krajského súdu z 27. decembra 2022 boli porušené základné práva sťažovateľky na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a aby sa jej vec prerokovala v jej prítomnosti podľa čl. 48 ods. 2 ústavy.</p>
<p>použitie odkazy na relevantnú judikatúru ústavného súdu, EStP a iných súdov</p>	
<p>súvisiace právne predpisy</p>	
<p>kľúčové slová</p>	<p>doručenie, doručovanie-náhradné doručovanie opravný prostriedok-riadny lehota-zmeškanie lehoty</p>

	<p>lehota-procesnoprávna výkon trestu práva a slobody – právo na súdnu a inú právnu ochranu-právo na súdnu ochranu</p>
spisová značka	III. ÚS 166/2023
populárny názov	Exekučné konanie - spotrebiteľská zmluva
sudca spravodajca	Martin Vernarský
druh konania	konanie o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb
druh rozhodnutia a spôsob vybavenia	Nález - Nález
dátum rozhodnutia	07.09.2023
dotknuté články ústavy a medzinárodných zmlúv	<p>Ústava Slovenskej republiky čl. 46 ods. 1 Dohovor o ochrane ľudských práv a základných slobôd čl. 6 ods. 1 zákon č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov § 73 ods. 3 zákon č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov § 133 ods. 2 zákon č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov § 133 ods. 3 písm. e</p>
analytická právna veta	<p>Ústavný súd akcentuje, že je nevyhnutné interpretovať ustanovenie § 44 ods. 2 Exekučného poriadku v znení účinnom do 31. marca 2017 eurokonformne, a to tak, že všeobecnému súdu v exekučnom konaní prináleží skúmať exekučný titul – platobný rozkaz vydaný vyšším súdnym úradníkom z hľadiska posúdenia dôvodnosti vymáhania nároku, ktorý má pôvod v spotrebiteľskej zmluve, teda skúmať, či spotrebiteľská zmluva neobsahuje neprijateľné zmluvné podmienky a či netrpí vadami, ktoré majú vplyv na nárok vymáhaný v exekučnom konaní, čo predstavuje vyhodnotenie súladu exekučného titulu so zákonom. Iba takáto interpretácia zodpovedá naplneniu cieľov sledovaných smernicou 93/13/EHS.</p>
skutkový stav a základné fakty	<p>Sťažovateľka vystupuje pred okresným súdom ako povinná v exekučnom konaní vedenom na základe návrhu spoločnosti Home Credit Slovakia, a. s., doručeného súdному exekútorovi 28. júla 2016. Exekučným titulom je platobný rozkaz okresného súdu č z 27. mája 2014 vydaný vyšším súdnym úradníkom, ukladajúci sťažovateľke zaplatiť oprávnenej 1 621,86 eur s prísl. Sťažovateľka proti platobnému rozkazu nepodala odpor. Pohládávka oprávnenej priznaná platobným rozkazom mala vzniknúť zo spotrebiteľskej úverovej zmluvy. Okresnému súdu bol 25. novembra 2022 doručený návrh sťažovateľky na zastavenie exekúcie, v ktorom sťažovateľka okrem iného namietala, že platobný rozkaz nie je spôsobilým exekučným titulom, bol vydaný vyšším súdnym úradníkom, nie sudcom. Spotrebiteľská zmluva o úvere, z ktorej vznikol žalobný nárok, je formulárová, ktorej obsah sťažovateľka nemohla ovplyvniť.</p> <p>Okresný súd uznesením z 13. decembra 2022 návrh sťažovateľky na zastavenie exekúcie zamietol.</p>
z odôvodnenia	<p>Kľúčovým problémom pri posúdení dôvodnosti ústavnej sťažnosti je zodpovedanie otázky, či výklad a aplikácia vnútroštátnej právnej úpravy vykonaná okresným súdom, v zmysle ktorého na vec sa vzťahujúca právna úprava neumožňuje exekučnému súdu uskutočniť vecný prieskum exekučného titulu – platobného rozkazu vydaného vyšším súdnym úradníkom podľa § 172 ods. 1 a nasl. OSP, je z ústavnoprávneho hľadiska udržateľný, nezahujúci do práva sťažovateľky na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru.</p> <p>Ústavný súd uvádza, že na súdne konanie, ktorého výsledkom bolo vydanie platobného rozkazu proti sťažovateľke, dopadala právna úprava OSP, ktorou sa zaoberal Súdny dvor v rozsudku C-448/17 (oprávnenie vyššieho súdneho úradníka vydať platobný rozkaz, 15-dňová lehota na podanie odporu, nutnosť odpor vecne odôvodniť, nemožnosť vydať platobný rozkaz v prípade, že spotrebiteľská zmluva obsahuje neprijateľnú zmluvnú podmienku).</p> <p>Sťažovateľka tvrdí, že podkladom pre vydanie platobného rozkazu bola</p>

spotrebiteľská zmluva obsahujúca neprijateľné podmienky, v zmluve absentujú zákonné náležitosti, ktoré majú za následok bezúročnosť a bezpoplatkovosť úveru. V návrhu na zastavenie exekúcie sťažovateľka argumentovala poukazom na závery uznesenia ústavného súdu č. k. PLz. ÚS 1/2022. Je toho názoru, že exekučný súd bol v zmysle Exekučného poriadku povinný skúmať exekučný titul z hľadiska jeho vecnej správnosti, keďže vyšší súdny úradník pri vydávaní platobného rozkazu – exekučného titulu v základnom konaní rezignoval na povinnosť skúmania existencie neprijateľných zmluvných podmienok obsiahnutých v spotrebiteľskej zmluve, ktorá bola podkladom pre vydanie platobného rozkazu. Vyjadruje presvedčenie, že nejde o spôsobilý exekučný titul. Z uvedeného dôvodu sa návrhom na zastavenie exekúcie domáhala zastavenia exekúcie (okrem iného) podľa § 57 ods. 1 písm. g) Exekučného poriadku.

Ústavný súd konštatuje, že argumentáciu sťažovateľky, ktorou poukazovala na rozsudok Súdneho dvora C-488/17, potrebu naplnenia cieľov smernice Rady 93/13/EHS, uznesenie ústavného súdu č. k. PLz. ÚS 1/2022, okresný súd vôbec nezohľadnil, v dôsledku čoho z jeho strany došlo k nesprávnemu právnomu posúdeniu veci. Intenzita predmetného pochybenia okresného súdu vzhľadom na okolnosti uvedené ďalej dosahuje ústavnoprávnu relevanciu.

Napadnuté uznesenie okresného súdu spočíva na dvoch základných argumentoch, a to:

a) súd v rámci exekučného konania nemá právomoc preskúmať exekučný titul z hľadiska jeho vecnej správnosti,

b) proti platobnému rozkazu bolo v základnom konaní prípustné podať odpor, možnosť podania odporu však sťažovateľka nevyužila.

Vo vzťahu k záveru okresného súdu o nemožnosti exekučného súdu skúmať vecnú stránku exekučného titulu ústavný súd uvádza, že z rozsudku Súdneho dvora C-448/17 vyplýva, že súdny dvor na rozdiel od okresného súdu v štádiu vykonávacieho konania a priori nevylučuje preskúmanie exekučného titulu – platobného rozkazu vydaného vyšším súdnym úradníkom z hľadiska existencie neprijateľných zmluvných podmienok v spotrebiteľskej zmluve, ktorá bola podkladom na jeho vydanie, a teda vecnej správnosti exekučného titulu. Práve naopak, Súdny dvor (za situácie, keď vnútroštátna právna úprava zveruje právomoc vydať platobný rozkaz vyššiemu súdnemu úradníkovi, pričom stanovuje iba 15-dňovú lehotu na podanie odporu a vyžaduje odpor vecne odôvodniť – o takúto situáciu ide aj v prípade sťažovateľa, keďže platobný rozkaz bol vydaný podľa § 172 ods. 1 a nasl. OSP) považuje za nevyhnutné takúto kontrolu existencie neprijateľných zmluvných podmienok vo vykonávanom konaní uskutočniť *ex officio* (za podmienky, že to vnútroštátna právna úprava umožňuje), pretože len vtedy možno považovať ciele sledované smernicou 93/13/EHS za naplnené. V zmysle záverov Súdneho dvora musí vnútroštátny súd posúdiť, či vnútroštátna právna úprava takýto prieskum v štádiu vykonávacieho konania umožňuje.

Ústavný súd zdôrazňuje, že z rozsudku C-448/17 (body 44 – 54) možno vyvodiť, že Súdny dvor v podstate kladie na roveň situáciu, keď *ex officio* preskúmanie existencie neprijateľných zmluvných podmienok v konaní o vydanie platobného rozkazu nie je vnútroštátnou právnou úpravou stanovené, a situáciu, keď *ex officio* preskúmanie existencie neprijateľných zmluvných podmienok v konaní o vydanie platobného rozkazu síce vnútroštátnou právnou úpravou je stanovené, ale právomoc na vydanie platobného rozkazu je zverená vyššiemu súdnemu úradníkovi a možnosť podania odporu je limitovaná lehotou 15 dní od doručenia platobného rozkazu, pričom vnútroštátna právna úprava vyžaduje, aby spotrebiteľ odpor vecne odôvodnil. V takýchto prípadoch spotrebiteľ nepožíva garanciu *ex officio* preskúmania neprijateľných podmienok sudcom, v dôsledku čoho obe tieto situácie majú za následok nerespektovanie

cieľov smernice 93/13/EHS, pokiaľ *ex offo* preskúmanie neprijateľných podmienok nie je stanovené vo vykonávacom konaní (III. ÚS 324/2021).

Uznesením ústavného súdu č. k. PLz. ÚS 1/2022-9 z 15. júna 2022 (na ktorý sťažovateľka poukazovala v návrhu na zastavenie exekúcie, pozn.) došlo k zjednoteniu právneho názoru vysloveného I. senátom ústavného súdu v uznesení č. k. I. ÚS 166/2021 z 20. apríla 2021 a odlišného právneho názoru, ku ktorému dospel III. senát ústavného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. III. ÚS 324/2021. Ústavný súd uznesením č. k. PLz. ÚS 1/2022-9 z 15. júna 2022 rozhodol, že „*Ak právna úprava umožňuje spotrebiteľovi podať proti platobnému rozkazu vydanému vyšším súdnym úradníkom odpor v lehote 15 dní od jeho doručenia, pričom odpor musí byť vecne odôvodnený, potom výklad a uplatnenie § 53 ods. 3 písm. e) zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 233/1995 Z. z. o súdnych exekútoroch a exekučnej činnosti (Exekučný poriadok) a o zmene a doplnení ďalších zákonov v znení neskorších predpisov nie je v súlade so základným právom spotrebiteľa na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, ak súd v exekučnom konaní odmietne preskúmať existenciu neprijateľných zmluvných podmienok, ktoré mali vplyv na vymáhaný nárok vzniknutý v súvislosti so spotrebiteľskou zmluvou, z dôvodu, že spotrebiteľ proti platobnému rozkazu odpor nepodal.*“.

Ústavný súd k tomuto uvádza, že na vec sťažovateľky nedopadá už spomínaný § 53 ods. 3 písm. e) Exekučného poriadku, keďže dané ustanovenie je účinné od 1. apríla 2017, pričom dotknuté exekučné konanie proti sťažovateľke začalo v roku 2016. V zmysle § 243 ods. 1 prvej vety Exekučného poriadku ak tento zákon v § 243i až § 243k neustanovuje inak, exekučné konania začaté pred 1. aprílom 2017 sa dokončia podľa predpisov účinných do 31. marca 2017. Ústavný súd však konštatuje, že aj právna úprava Exekučného poriadku účinná do 31. marca 2017 poskytovala vnútroštátnemu súdu priestor na *ex offo* kontrolu neprijateľných zmluvných podmienok v spotrebiteľskej zmluve, ktorá bola podkladom na vydanie platobného rozkazu, a to v § 44 ods. 2 Exekučného poriadku v rámci povinnosti skúmať súlad exekučného titulu so zákonom.

Ústavný súd v nadväznosti na uvedené poukazuje na ustálenú judikatúru Najvyššieho súdu Slovenskej republiky, ktorý v rozsudku č. k. 3 Cdo/164/1996 z 27. januára 2007 publikovanom v Zbierke stanovísk Najvyššieho súdu SR a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky pod č. R 58/1997 uviedol, že „*súdna exekúcia môže byť nariadená len na základe titulu, ktorý je vykonateľný po stránke formálnej a materiálnej. Ak bude exekúcia podľa titulu, ktorý tieto požiadavky nespĺňa, aj napriek tomu nesprávne nariadená, musí byť v každom štádiu konania i bez návrhu zastavená.*“ (porov. I. ÚS 381/2012).

S poukazom na bod 34 a nasl. odôvodnenia tohto nálezu, majúci na zreteli záväzky Slovenskej republiky vyplývajúce jej z postavenia členského štátu Európskej únie, v záujme dosiahnutia cieľov smernice 93/13/EHS a v záujme reálnej garancie práva na súdnu ochranu ústavný súd akcentuje, že je nevyhnutné interpretovať ustanovenie § 44 ods. 2 Exekučného poriadku v znení účinnom do 31. marca 2017 eurokonformne, a to tak, že všeobecnému súdu v exekučnom konaní prináleží skúmať exekučný titul – platobný rozkaz vydaný vyšším súdnym úradníkom z hľadiska posúdenia dôvodnosti vymáhania nároku, ktorý má pôvod v spotrebiteľskej zmluve, teda skúmať, či spotrebiteľská zmluva neobsahuje neprijateľné zmluvné podmienky a či netrpí vadami, ktoré majú vplyv na nárok vymáhaný v exekučnom konaní, čo predstavuje vyhodnotenie súladu exekučného titulu so zákonom. Iba takáto interpretácia zodpovedá naplneniu cieľov sledovaných smernicou 93/13/EHS.

Vzhľadom na skutočnosť, že okresný súd ako exekučný súd zastáva názor o neexistencii jeho právomoci vecného prieskumu exekučného titulu – platobného rozkazu vydaného na podklade spotrebiteľskej zmluvy, je zrejmé, že pri posudzovaní súladu exekučného titulu so zákonom v zmysle § 44 ods. 2 Exekučného poriadku nebolo okresným súdom skúmané, či nároky priznané

exekučným titulom nepredstavujú plnenie z neprijateľných zmluvných podmienok spotrebiteľskej zmluvy, hoci to skúmané malo byť. Sťažovateľka však v priebehu exekučného konania (po udelení poverenia na vykonanie exekúcie) podala návrh na zastavenie exekúcie okrem iného aj podľa § 57 ods. 1 písm. g) Exekučného poriadku, podľa ktorého súd exekúciu zastaví, ak exekúciu súd vyhlásil za neprípustnú, pretože je tu iný dôvod, pre ktorý exekúciu nemožno vykonať. Týmto je v štádiu posudzovania návrhu na zastavenie exekúcie vytvorený priestor pre okresný súd napraviť pochybenie, ktorého sa dopustil pred udelením poverenia na vykonanie exekúcie súdному exekútorovi, a exekučný titul skúmať z hľadiska posúdenia dôvodnosti vymáhania nároku, ktorý má pôvod v spotrebiteľskej zmluve, teda skúmať, či spotrebiteľská zmluva neobsahuje neprijateľné zmluvné podmienky a či netrpí vadami, ktoré majú vplyv na nárok vymáhaný v exekučnom konaní [§ 44 ods. 2 Exekučného poriadku].

Pokiaľ ide o argument okresného súdu, že sťažovateľka sa proti platobnému rozkazu mohla brániť podaním odporu v základnom konaní, pričom však toto svoje oprávnenie nevyužila, tu ústavný súd konštatuje, že v zmysle záverov rozsudku Súdneho dvora C-448/17 je problematickou už samotná situácia, keď je právomoc vydať platobný rozkaz zverená vyššiemu súdnému úradníkovi, možnosť podania odporu proti platobnému rozkazu je limitovaná lehotou 15 dní a odpor je nutné vecne odôvodniť. Pre Súdny dvor nie je rozhodujúcou okolnosťou spôsobilou zvrátiť záver o nenaplnení cieľov smernice 93/13/EHS, či spotrebiteľ možnosť podať odpor využil alebo nevyužil. Podľa Súdneho dvora vnútroštátna práva úprava, akou je právna úprava Slovenskej republiky, vyvoláva nezanedbateľné riziko, že spotrebiteľ odpor nepodá. Z tohto pohľadu je preto skutočnosť, že spotrebiteľ (v tomto prípade sťažovateľka) odpor proti platobnému rozkazu nepodala, irelevantná (body 52 a 53 rozsudku Súdneho dvora C-448/17).

Ústavný súd poznamenáva, že rozsudok Súdneho dvora C-448/17 bol vydaný vo veci týkajúcej sa Slovenskej republiky, pričom reaguje na nedostatky platobných rozkazov, no súčasne jeho závery sú podporené ďalšou judikatúrou Súdneho dvora, konkrétne rozsudkom zo 7. novembra 2019 v spojených veciach C-419/18 a C-483/18 (Profi Credit Polska S.A./Bogumiła Włostowska a i. a Profi Credit Polska S.A./OH). V zmysle predmetného rozhodnutia (bod 66) musí súd *ex offico* prijať opatrenia na vykonávanie dôkazov s cieľom zistiť, či ustanovenie v zmluve, ktorá je predmetom sporu, ktorý prejednáva, a ktorá bola uzavretá medzi predajcom alebo dodávateľom a spotrebiteľom, patrí do pôsobnosti smernice, a v prípade, že je to tak, posúdiť *ex offico* prípadnú nekalú povahu tohto ustanovenia (m. m. rozsudok z 9. 11. 2010, VB Pénzügyi Lízing, C 137/08, rozsudok zo 14. 6. júna 2012, Banco Español de Crédito, C 618/10). V prípade, že vnútroštátny súd, ktorý na základe informácií o skutkových a právnych okolnostiach, ktorými disponuje alebo s ktorými sa oboznámil v dôsledku dokazovania vykonaného *ex offico*, zistil, že ustanovenie patrí do pôsobnosti smernice, konštatuje, že toto ustanovenie má nekalú povahu (bod 70), musí o tom informovať účastníkov konania a vyzvať ich, aby sa k tomu kontradiktórne vyjadrili (k tomu aj rozsudok z 21. 2. 2013, Banif Plus Bank, C 472/11).

Ďalej ústavný súd odkazuje aj na rozhodnutie vo veci z 26. novembra 2020 vo veci C-807/19 („DSK Bank“ EAD, „FrontEx International“ EAD), v ktorom Súdny dvor konštatoval, že ak právne a skutkové okolnosti uvedené v spise predloženom vnútroštátnemu súdu, ktorý rozhoduje o návrhu na vydanie platobného rozkazu, vyvolávajú vážne pochybnosti, pokiaľ ide o nekalú povahu určitých podmienok, na ktoré spotrebiteľ nepoukazoval, ale ktoré súvisia s predmetom sporu, bez toho, aby bolo možné v tejto súvislosti vykonať konečné posúdenie, vnútroštátnemu súdu prislúcha, aby v prípade potreby *ex offico* prijal potrebné opatrenia na vykonanie dokazovania s cieľom doplniť tento spis tým, že účastníkov konania pri dodržaní kontradiktórnosti vyzve, aby mu predložili vysvetlenia a doklady potrebné na tento účel. Z toho vyplýva, že vnútroštátny súd je povinný prijať *ex offico* opatrenia na vykonanie dokazovania, pokiaľ právne a skutkové okolnosti, ktoré sa už nachádzajú v uvedenom spise, vyvolávajú

	<p>vážne pochybnosti, pokiaľ ide o nekalú povahu určitých podmienok (bod 52, k tomu aj rozsudok z 11. 3. 2020, Lintner, C 511/17).</p> <p>Na základe uvedeného okresný súd nemohol odmietnuť preskúmanie exekučného titulu, ktorý bol vydaný vyšším súdnym úradníkom na podklade spotrebiteľskej zmluvy, pretože tým rezignoval na princíp efektívnej ochrany spotrebiteľa, ktorý je, spočívajúc v princípe rovnosti zbraní, súčasťou základného práva na súdnu ochranu. Tým teda došlo zo strany okresného súdu k neprípustnému zásahu do základného práva sťažovateľky na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a jej práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru (bod 1 výroku tohto nálezu).</p> <p>Ústavný súd nálezom rozhodol, že uznesením okresného súdu z 13. decembra 2022 bolo porušené základné právo sťažovateľky na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a jej právo na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.</p>
použité odkazy na relevantnú judikatúru ústavného súdu, ESEP a iných súdov	rozsudok Súdneho dvora C-448/17, rozhodnutie vo veci z 26. novembra 2020 vo veci C-807/19 („DSK Bank“ EAD, „FrontEx International“ EAD)
súvisiace právne predpisy	
klúčové slová	<p>exekúcia-exekučný titul</p> <p>európske právo</p> <p>spotrebiteľ, spotrebiteľské právo-neprijateľné podmienky</p> <p>spotrebiteľ, spotrebiteľské právo-spotrebiteľská zmluva</p> <p>platobný rozkaz</p> <p>vyšší súdny úradník</p>

spisová značka	III. ÚS 184/2023
populárny názov	Zodpovednosť za škodu prevádzkou mot. vozidla
sudca spravodajca	Ivan Fiačan
druh konania	konanie o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb
druh rozhodnutia a spôsob vybavenia	Nález - Nález
dátum rozhodnutia	07.09.2023
dotknuté články ústavy a medzinárodných zmlúv	Ústava Slovenskej republiky čl. 46 ods. 1 Dohovor o ochrane ľudských práv a základných slobôd čl. 6 ods. 1
analytická právna veta	<p>Ak okresný súd v civilnej sporovej veci na rozdiel od krajského súdu v trestnej veci dospel k záveru, že k dopravnej nehode došlo mimo priechodu pre chodcov, tento záver sa nejaví ako ústavne neudržateľný, pretože je v súlade s dôkazmi vykonanými v civilnom sporovom konaní a nebol založený len na záveroch znaleckého posudku.</p> <p>Vo všeobecnosti ani skutočnosť, že chodec ako účastník cestnej premávky vytvorí vodičovú náhlu prekážku, neznamená sama osebe, že za vznik dopravnej nehody je zodpovedný (výlučne) chodec. Aj samotný vodič totiž svojím správaním môže prispieť k tomu, že v konkrétnych okolnostiach dopravnej nehody sa už nemôže prekážke vyhnúť.</p>
skutkový stav a základné fakty	<p>Sťažovateľka v ústavnej sťažnosti zrekapitulovala priebeh súdneho konania vo veci jej žaloby na náhradu škody na zdraví, ktorá jej vznikla pri dopravnej nehode 5. februára 2008. Predmetná žaloba smerovala proti poisťovateľovi prevádzkovateľa motorového vozidla zúčastneného na dopravnej nehode. Žaloba sťažovateľky bola zamietnutá rozsudkom okresného súdu z 11. februára 2019. Proti rozsudku okresného súdu podala sťažovateľka odvolanie, na základe ktorého krajský súd napadnutým rozsudkom potvrdil rozhodnutie okresného súdu.</p>

	<p>Ak ide o napadnuté uznesenie najvyššieho súdu, v ústavnej sťažnosti sťažovateľka len stručne uviedla, že odmietnutím jej dovolania bolo popreté jej právo na prístup k súdu, resp. že najvyšší súd v dovolacom konaní neodstránil pochybenia krajského súdu.</p>
<p>z odôvodnenia</p>	<p><u>Právne posúdenie vo veci sťažovateľky:</u></p> <p>Samotná navrhovateľka vo svojej žalobe uvádzala, že pri dopravnej nehode bola škoda spôsobená osobitnou povahou prevádzky motorového vozidla (§ 427 Občianskeho zákonníka), t. j. jeho pohybom, rýchlosťou, konštrukciou a silou.</p> <p>Okresný súd v bode 23 odôvodnenia svojho rozsudku k tomu uviedol, že prevádzkovateľ motorového vozidla sa zodpovednosti za škodu vyvolanú osobitnou povahou prevádzky môže úplne zbaviť v zmysle § 441 Občianskeho zákonníka, ak bola škoda spôsobená výlučne zavinením poškodeného. Zároveň tiež konštatoval, že uvedené neplatí, t. j. prevádzkovateľ sa svojej zodpovednosti nemôže úplne zbaviť, ak škoda bola vyvolaná okolnosťami majúcimi pôvod v prevádzke motorového vozidla (§ 428 prvá veta Občianskeho zákonníka).</p> <p>Na základe zisteného skutkového stavu (pozri ďalšiu časť odôvodnenia tohto nálezu) potom uzavrel, že vodičovi motorového vozidla nebolo možné pričítať žiadnu mieru zodpovednosti za vznik škody pri dopravnej nehode, naopak, bola to sťažovateľka, ktorá nehodu zavinila. Z uvedených dôvodov bola žaloba zamietnutá (bod 26 odôvodnenia rozsudku okresného súdu).</p> <p>Z rozsudku okresného súdu jednoznačne vyplýva, že z pohľadu právneho posúdenia išlo vo veci sťažovateľky o aplikáciu § 427 Občianskeho zákonníka, t. j. išlo o posúdenie zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla; nešlo teda o posúdenie zodpovednosti za škodu vyvolanú okolnosťami majúcimi pôvod v prevádzke motorového vozidla (§ 428 prvá veta Občianskeho zákonníka). Inak by totiž nebolo možné prevádzkovateľa v celom rozsahu spod jeho zodpovednosti oslobodiť a žalobu zamietnuť. Okresný súd podľa názoru ústavného súdu nepotreboval tieto skutočnosti podrobnejšie rozvážať, keďže aj samotná sťažovateľka uplatňovala svoj nárok podľa § 427 Občianskeho zákonníka, ako to už bolo uvedené.</p> <p>V reakcii na dôvody uvedené v ústavnej sťažnosti zvýrazňuje ústavný súd, že okresný súd žalobu nezamietol preto, že by prevádzkovateľ v zmysle § 428 druhej vety Občianskeho zákonníka preukázal, že sa škode nemohlo zabrániť ani pri vynaložení všetkého úsilia, ktoré možno požadovať. Dôvodom zamietnutia žaloby bola skutočnosť, že za škodu zodpovedala výlučne sťažovateľka.</p> <p>Uvedené právne posúdenie zo strany okresného súdu je v súlade s relevantnou judikatúrou, ako aj názormi vyjadrenými v odbornej literatúre.</p> <p>Pri dopravnej nehode totiž došlo k poškodeniu zdravia sťažovateľky pôsobením hmotnosti a rýchlosti motorového vozidla, pričom táto hmotnosť a rýchlosť sa považuje za prejav osobitnej povahy prevádzky motorového vozidla podľa § 427 Občianskeho zákonníka (pozri napr. rozhodnutie Nejvyššího soudu České republiky vo veci sp. zn. 25 Cdo 3925/2013, ktoré odkazovalo na rozsudok bývalého Najvyššieho súdu SSR z 27. 10. 1971, sp. zn. 1 Cz 42/71, uverejnený pod č. 9/1972 Zbierky súdnych rozhodnutí a stanovísk; alebo pozri komentár k § 427 Občianskeho zákonníka v Števček, M., Dulak, A., Bajánková, J., Fečík, M., Sedlačko, F., Tomašovič, M. a kol. Občiansky zákonník I. 2. vydanie. Praha : C. H. Beck, 2019, s. 1538).</p> <p>Zo stanoviska bývalého Najvyššieho súdu Slovenskej socialistickej republiky z 23. novembra 1983, č. Cpj 10/83, publikovaného pod R 83/1983 jednoznačne vyplýva, že výlučné zavinenie poškodeného môže viesť k úplnému zbaveniu sa zodpovednosti prevádzateľa za škodu spôsobenú osobitnou povahou prevádzky motorového vozidla, pretože ustanovenie § 441 Občianskeho zákonníka sa</p>

použije aj v týchto prípadoch (predmetné stanovisko sa označuje aj R 3/1984, pretože bolo publikované v Zbierke súdnych rozhodnutí a stanovísk pod č. 3/1984 ako stanovisko bývalého Najvyššieho súdu ČSR). Rovnako tento záver potvrdzujú názory odbornej obce (pozri komentár k § 441 Občianskeho zákonníka v Števček, M., Dulak, A., Bajánková, J., Fečík, M., Sedlačko, F., Tomašovič, M. a kol. Občiansky zákonník I. 2. vydanie. Praha : C. H. Beck, 2019, s. 1613 a 1614; pre porovnanie pozri aj komentár k § 2918 Občianskeho zákonníka v Petrov, J., Výtisk, M., Beran, V. a kol., Občianský zákoník. Komentár. 2. vydání. Praha : C. H. Beck, 2019, s. 3042 – 3044).

Ústavný súd tiež zdôrazňuje, že na zavinenie poškodeného sa prihliada bez ohľadu na druh zavinenia, resp. sa prihliadne aj na okolnosti, ktoré sú na strane poškodeného a ktoré nezavinil (stanovisko R 3/1984 alebo aj rozhodnutie Nejvyššího soudu České republiky č. k. 25Cdo/500/2010).

Rovnako judikatúra potvrdzuje právne posúdenie zo strany okresného súdu v tom, že ak je dôvodom oslobodenia prevádzkovateľa motorového vozidla spod zodpovednosti za škodu podľa § 427 Občianskeho zákonníka výlučné zavinenie poškodeného, potom sa nepoužije ustanovenie § 428 druhá veta, t. j. netreba skúmať, či prevádzkovateľ preukázal, že sa škode nemohlo zabrániť ani pri vynaložení všetkého úsilia, ktoré možno požadovať. V takom prípade totiž ide o chýbajúcu príčinnú súvislosť medzi vznikom škody a okolnosťou, za ktorú prevádzkovateľ objektívne zodpovedá, teda ide o odlišný dôvod zbavenia sa zodpovednosti za škodu, ako je uvedený v § 428 druhej vete Občianskeho zákonníka (pozri napr. rozhodnutie Nejvyššího soudu České republiky vo veci sp. zn. 25 Cdo 3807/2014).

Ak ide o právny názor uvedený v bode 13 odôvodnenia tohto nálezu, ústavný nemá dôvod sa týmto argumentom podrobnejšie v tomto konaní zaoberať, pretože ani prípadné odlišné rozhodnutie v inom súdnom konaní, ktoré sa týka právneho posúdenia otázky, kedy je škoda vyvolaná okolnosťami majúcimi pôvod v prevádzke motorového vozidla, nie je porušením práva na súdnu ochranu a práva na prístup k súdu.

K tejto situácii totiž môže dochádzať v dôsledku toho, že sústava súdov je tvorená viacerými inštanciami súdov, ktoré vykonávajú svoju právomoc v rámci vymedzených území, dokonca k nej môže dôjsť aj na rovnakom súde. K porušeniu uvedených práv by došlo len vtedy, ak by v spornej otázke existoval zásadný a dlhotrvajúci rozpor v judikatúre všeobecných súdov (pozri IV. ÚS 535/2022, bod 39 odôvodnenia).

Z ústavnej sťažnosti však nevyplýva, že by takýto rozpor v judikatúre všeobecných súdov existoval (sťažovateľka uvádza len jedno rozhodnutie Krajského súdu v Žiline v inej veci). Navyše, tento argument sťažovateľka použila po prvýkrát až v konaní pred ústavným súdom, teda všeobecné súdy v konaní o žalobe sťažovateľky nemali dôvod sa k nemu vyjadrovať.

Okresný súd teda z hľadiska právneho posúdenia veci poskytol vo svojom rozhodnutí ústavne konformný výklad, ktorý je v súlade s textom a účelom príslušných právnych noriem, dáva odpoveď na všetky podstatné právne otázky a nie je svojvoľný. Vzhľadom na uvedené okresný súd právnym posúdením veci neporušil ústavné práva sťažovateľky (pozri k tomu napr. IV. ÚS 226/2022, bod 53 odôvodnenia).

Napadnuté rozhodnutia krajského a najvyššieho súdu treba vždy posudzovať spoločne s rozhodnutím okresného súdu (pozri k tomu napr. IV. ÚS 320/2012, str. 8 a 9 odôvodnenia). Keďže tieto rozhodnutia potvrdili ústavne konformné rozhodnutie okresného súdu, ústavný súd nezistil žiadnu možnosť porušenia ústavných práv sťažovateľky z pohľadu právneho posúdenia veci (pozri napr. III. ÚS 328/2023, bod 7 odôvodnenia).

Z uvedených dôvodov ústavný súd nevyhovел sťažnosti v časti týkajúcej sa uznesenia najvyššieho súdu, ktorý v zmysle § 442 CSP v rámci dovolacieho konania preskúmava len právne posúdenie veci a, ako to už bolo konštatované, práva sťažovateľky nemohol porušiť.

Inak je to vo vzťahu k rozhodnutiu krajského súdu, ktoré ústavný súd preskúmal z hľadiska skutkových záverov.

Skutkové zistenia vo veci sťažovateľky:

Sťažovateľka v priebehu civilného sporového konania pred okresným súdom uvádzala, že vodič motorového vozidla jej nedal prednosť na priechode pre chodcov. K tomu dodala, že rýchlosť motorového vozidla v čase dopravnej nehody bola neprimeraná, pretože išlo o frekventované miesto medzi dvoma nákupnými strediskami, kde bol priechod pre chodcov a v čase dopravnej nehody bolo nepriaznivé počasie. Nebolo podľa sťažovateľky preukázané, že škoda sa nedalo zabrániť ani pri vynaložení všetkého možného úsilia, pretože v trestnom konaní bol vodič motorového vozidla oslobodený len v dôsledku aplikácie princípu „v pochybnostiach v prospech obvineného“, avšak v civilnom konaní by súd mal vychádzať zo zásady „v pochybnostiach v prospech poškodeného“, t. j. v prospech sťažovateľky. Podľa sťažovateľky mal teda okresný súd v civilnom konaní vychádzať z tej alternatívy znaleckého posudku, ktorá bola pre sťažovateľku priaznivejšia (body 1, 17 a 24 odôvodnenia rozsudku okresného súdu).

Z rozsudku okresného súdu vyplýva, že pri skutkových záveroch vo veci sťažovateľky vychádzal okresný súd predovšetkým zo znaleckého posudku č. 31/2009, ktorý bol podaný v predchádzajúcom trestnom konaní znalcom Ing. Belobradom (ďalej len „znalecký posudok“; kópia znaleckého posudku je súčasťou spisu okresného súdu v civilnej sporovej veci sťažovateľky).

Okresný súd uviedol, že znalec spracoval možný nehodový dej v dvoch alternatívach. Podľa prvej z alternatív malo dôjsť k dopravnej nehode na priechode pre chodcov, v takom prípade by za vznik dopravnej nehody zodpovedal vodič motorového vozidla. Priebeh nehodového deja podľa tejto alternatívy však bol podľa znalca technicky neprijateľný a nekorešpondoval so skutočným priebehom nehodového deja.

Podľa druhej alternatívy malo dôjsť k dopravnej nehode mimo priechodu pre chodcov, pričom táto alternatíva mala dve verzie s rozličným miestom dopravnej nehody (1,5 m alebo 6 m od priechodu pre chodcov). V oboch verziách však bol spôsob prechodu sťažovateľky cez cestu nesprávny a samotná sťažovateľka mohla nehode zabrániť tým, že by dala motorovému vozidlu prednosť. Naopak, vodič motorového vozidla, ktorý jazdil rýchlosťou 40 až 50 kilometrov za hodinu, nemohol dopravnej nehode zabrániť, pretože nemohol predpokladať, že sťažovateľka mu nedá prednosť a vstúpi do vozovky, v dôsledku čoho mu vytvorila náhlu prekážku. Znalec pritom nezistil žiadne technické nedostatky motorového vozidla ani nesprávnu techniku jazdy vodiča (body 15 a 16 rozsudku okresného súdu).

Vzhľadom na závery krajského súdu v trestnom konaní si ústavný súd vyžiadal spis v danej trestnej veci a zistil, že v trestnom konaní ku už uvedenému znaleckému posudku podal znalec aj dve doplnenia (išlo o znalecké úkony č. 51/2009 a č. 69/2009; ústavný súd podotýka, že kópie týchto doplnení neboli súčasťou spisu okresného súdu v civilnej sporovej veci sťažovateľky). Tieto doplnenia sa zhodovali so znaleckým posudkom v tom, že priebeh nehodového deja podľa výpovede sťažovateľky bol neprijateľný, pretože nekorešpondoval so skutočným priebehom nehodového deja. V doplnení č. 2 k znaleckému posudku však znalec na otázku, či podľa verzie priebehu dopravnej nehody v zmysle výpovede vodiča vytvorila sťažovateľka z technického hľadiska vodičovi motorového vozidla náhlu prekážku, odpovedal záporne, t. j. že sťažovateľka

<p>náhlu prekážku nevytvorila.</p> <p>V rámci svojej prieskumnej právomoci ústavný súd konštatuje, že ak okresný súd v civilnej sporovej veci na rozdiel od krajského súdu v trestnej veci dospel k záveru, že k dopravnej nehode došlo mimo priechodu pre chodcov, tento záver sa nejaví ako ústavne neutržateľný, pretože je v súlade s dôkazmi vykonanými v civilnom sporovom konaní a nebol založený len na záveroch znaleckého posudku.</p> <p>V iných skutkových záveroch však rozhodnutie okresného súdu nedalo odpoveď na všetky podstatné otázky.</p> <p>Okresný súd v prvom rade nevysvetlil, prečo do úvahy nezobral záver znalca podľa doplnenia č. 2 k znaleckému posudku, v zmysle ktorého ak k dopravnej nehode došlo mimo priechodu pre chodcov, potom sťažovateľka nevytvorila pre vodiča motorového vozidla náhlu prekážku. Uvedené bolo vo veci sťažovateľky podstatné, pretože z rozsudku okresného súdu je zjavné, že práve skutočnosť, že sťažovateľka mala vodičovi motorového vozidla vytvoriť „náhlu prekážku“, bola rozhodujúca pre zistenie, že vodič motorového vozidla za škodu vôbec nezodpovedá, resp. že za dopravnú nehodu zodpovedá výlučne sťažovateľka. Vyplýva to z konštatovania okresného súdu citovaného v bode 49 odôvodnenia tohto nálezu.</p> <p>Tieto skutočnosti síce samotná sťažovateľka na podporu svojho nároku výslovne neuvádzala (a to ani v ďalšom konaní pred všeobecnými súdmi a ani v ústavnej sťažnosti), avšak bezprostredne súvisia so sťažovateľkinými námietkami o tom, že vodič mohol dopravnej nehode zabrániť. Okresný súd sa im preto mal venovať, navyše závery znalca v doplnení č. 2 k znaleckému posudku sa výslovne uvádzali v rozhodnutí krajského súdu v trestnom konaní, na ktoré okresný súd aj odkazoval.</p> <p>K tomu ústavný súd dodáva, že vo všeobecnosti ani skutočnosť, že chodec ako účastník cestnej premávky vytvorí vodičovi náhlu prekážku, neznamená sama osebe, že za vznik dopravnej nehody je zodpovedný (výlučne) chodec. Aj samotný vodič totiž svojim správaním môže prispieť k tomu, že v konkrétnych okolnostiach dopravnej nehody sa už nemôže prekážke vyhnúť (k „náhlej prekážke“ a zavineniu vodiča pozri napr. rozhodnutie Nejvyššího soudu České republiky vo veci sp. zn. 7 Tdo 1145/2011).</p> <p>Okresný súd bol preto povinný odpovedať na námietky sťažovateľky, že k nehode došlo zavinením vodiča. V tejto súvislosti okresný súd síce uviedol, že vodič motorového vozidla neporušil žiadnu právnu povinnosť, čo naznačuje, že neporušil ani povinnosť prispôbiť rýchlosť jazdy najmä svojim schopnostiam, vlastnostiam vozidla a nákladu, poveternostným podmienkam, stavu a povahe vozovky a iným okolnostiam, ktoré možno predvídať; resp. smie jazdiť len primeranou rýchlosťou, aby bol schopný zastaviť vozidlo na vzdialenosť, na ktorú má rozhľad (§ 16 ods. 1 zákona č. 8/2009 Z. z. o cestnej premávke a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov; ďalej len „zákon o cestnej premávke“).</p> <p>Okresný súd sa však tejto otázke venoval len veľmi stručne, a to z pohľadu poveternostných podmienok (opäť pozri bod 49 odôvodnenia tohto nálezu). V tejto súvislosti sa napríklad vôbec nevenoval ďalšej podstatnej okolnosti, ktorou bolo miesto dopravnej nehody v blízkosti priechodu pre chodcov, teda či rýchlosť motorového vozidla bola vo vzťahu k tomuto miestu primeraná.</p> <p>Na rozdiel od právneho posúdenia veci teda okresný súd v časti týkajúcej sa skutkových zistení svoje rozhodnutie neodôvodnil ústavne konformným spôsobom. Preto bolo nevyhnutné preskúmať, či tieto nedostatky na základe</p>
--

odvolania sťažovateľky odstránil v napadnutom rozhodnutí krajský súd.

Vo vzťahu k ústavnosti rozsudku krajského súdu v jeho skutkových záveroch možno v podstate konštatovať to isté, čo pri rozsudku okresného súdu. Napriek odvolacím námietkam, v zmysle ktorých bol za vznik dopravnej nehody zodpovedný vodič motorového vozidla, resp. že vodič mohol nehode zabrániť, krajský súd v podstate len zopakoval závery okresného súdu, že príčinou nehody neboli technické nedostatky motorového vozidla a ani technika jazdy vodiča, ale, naopak, bola to vonkajšia okolnosť spočívajúca v správaní sťažovateľky, ktorá napriek nepriaznivým poveternostným podmienkam a pri výhlade zastretom dáždnikom sa neubezpečila, či môže bezpečne prejsť cez cestu, a do cesty vstúpila neoznačená reflexnými prvkami mimo vyznačeného priechodu pre chodcov a v dôsledku toho vodič motorového vozidla nehode nemohol zabrániť (body 15 a 16 odôvodnenia rozsudku krajského súdu).

Krajský súd uvedené skutkové zistenia opieral rovnako o znalecký posudok podaný v trestnom konaní, nevyjadril sa však vôbec k doplneniu č. 2 tohto znaleckého posudku.

Krajský súd sa podrobnejšie ako okresný súd venoval okolnostiam dopravnej nehody a v reakcii na odvolacie dôvody uviedol, že sťažovateľka ako chodkyňa bola účastníčka premávky s povinnosťami uvedenými v § 53 zákona o cestnej premávke, medzi ktoré patrí okrem iných aj povinnosť pred vstupom na vozovku presvedčiť sa, či tak môže urobiť bez nebezpečenstva, čo platí na priechode pre chodcov i mimo neho; ak ide o vstup na vozovku mimo priechodu pre chodcov, chodec má tiež povinnosť nevstupovať na vozovku, ak by s ohľadom na vzdialenosť a rýchlosť jazdy prichádzajúceho vozidla donútila vodiča na zmenu smeru alebo rýchlosti jazdy.

Krajský súd súhlasil s tým, že chodec je najzraniteľnejším účastníkom cestnej premávky, nemá však absolútne právo prechodu cez vozovku a rovnako ako vodič, aj chodec musí postupovať s dostatočnou opatrnosťou, dodržiavať zákonom ustanovené povinnosti a pri zhoršenej viditeľnosti by mal dbať na to, aby bol označený reflexnými prvkami. Podľa krajského súdu nie je možné sťažovateľku zbaviť zodpovednosti za porušenie týchto povinností tým, že sa zodpovednosť prenesie na vodiča s poukazom na skutočnosť, že tento je vo vozidle chránený, ako to urobila sťažovateľka (body 20 až 25 odôvodnenia rozsudku krajského súdu).

Z uvedeného je zrejmé, že ani krajský súd sa výslovne nevenoval otázke, či rýchlosť motorového vozidla bola primeraná miestu dopravnej nehody, a podrobnejšie sa nevenoval ani otázke, či vodič motorového vozidla mohol predvídať, že sťažovateľka mu svojím konaním vytvorí náhlu prekážku (všeobecné konštatovanie o správnom techniky jazdy vodiča nie je v tomto smere dostatočné), na čo sťažovateľka vo svojom odvolaní poukazovala a súviselo to aj s jej argumentáciou pred okresným súdom (ide tu o posúdenie dopravnej nehody z pohľadu tzv. princípu obmedzenej dôvery, pozri napr. už spomínané rozhodnutie Nejvyššího soudu České republiky vo věci sp. zn. 25 Cdo 3807/2014).

Ústavný súd konštatuje, že krajský súd vo svojom rozhodnutí nenapravil pochybenia okresného súdu a nedal sťažovateľke odpoveď na všetky podstatné otázky týkajúce sa skutkových záverov, ktoré boli pre rozhodnutie vo veci sťažovateľky podstatné. Ak sa súd nevyrovnal so záverom doplnku č. 2 k znaleckému posudku k nenaplneniu náhlej prekážky zo strany sťažovateľky, prípadne aj v kontexte s poveternostnými podmienkami a ich intenzitou a inými relevantnými skutkovými zisteniami, je evidentné, že súdy pristúpili k dokazovaniu nepripustne selektívnym spôsobom a viac-menej aprobovali závery z trestného konania. Trestné konanie je však založené na prístupe v pochybnostiach v prospech obvineného. Selektívny prístup pri dokazovaní, izolovane zameraný len na výsledky a závery trestného konania, má

	<p>ústavnoprávny rozmer a súdy ním porušili jeden z dôležitých komponentov dokazovania v rámci základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy (obdobne čl. 6 ods. 1 dohovoru). Ústavný súd preto v súlade s § 133 ods. 2 a 3 písm. b) zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) napadnuté rozhodnutie krajského súdu zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie (body 1 a 2 výroku tohto nálezu).</p> <p>Podľa zistených skutkových záverov krajský súd posúdi, či je sťažovateľka výlučne zodpovedná za vznik dopravnej nehody. Ak by krajský súd dospel k odlišným skutkovým záverom ako v napadnutom rozhodnutí, t. j. že sťažovateľka nie je výlučne zodpovedná za vznik dopravnej nehody, potom bude potrebné vec právne posúdiť odlišne, ako to urobil okresný súd. V takom prípade bude potrebné vyjadriť sa k otázke zodpovednosti prevádzkovateľa motorového vozidla v zmysle § 427 a § 428 Občianskeho zákonníka. V tejto súvislosti ústavný súd len zopakuje, že svojej zodpovednosti podľa § 428 prvej vety Občianskeho zákonníka sa prevádzkovateľ motorového vozidla nemôže zbaviť úplne, len čiastočne.</p> <p>Ústavný súd nálezom rozhodol, že rozsudkom krajského súdu z 31. marca 2020 bolo porušené základné právo sťažovateľky na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a jej právo na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.</p>
použité odkazy na relevantnú judikatúru ústavného súdu, EStP a iných súdov	
súvisiace právne predpisy	
klúčové slová	skutkový stav veci

spisová značka	III. ÚS 192/2023
populárny názov	Podmienečné prepustenie z výkonu trestu
sudca spravodajca	Martin Vernarský
druh konania	konanie o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb
druh rozhodnutia a spôsob vybavenia	Nález - Nález
dátum rozhodnutia	28.09.2023
dotknuté články ústavy a medzinárodných zmlúv	Ústava Slovenskej republiky čl. 46 ods. 1 ústavný zákon č. 23/1991 Zb., ktorým sa uvádza Listina základných práv a slobôd čl. 36 ods. 1 zákon č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov § 73 ods. 3
analytická právna veta	Zmysel a podstata podmienečného prepustenia nie je v tom, aby bol odsúdený za dobré správanie automaticky podmienečne prepustený po uplynutí stanovenej doby bez zreteľa na účel trestu. Je potrebné vziať do úvahy i samotný účel trestu, ktorý obsahuje viac komponentov, na ktoré musia súdy pri svojom rozhodovaní prihliadať. Podstatou ich úvah je potom v konečnom dôsledku dôvodnosť predpokladu, že odsúdený povedie v budúcnosti i na slobode riadny život s minimalizáciou rizika jeho recidívy. Priamo v zákonomnom texte je pre súd obsiahnutý príkaz, aby pri rozhodovaní o podmienečnom prepustení zohľadnil povahu spáchaného trestného činu (§ 66 ods. 2 Trestného zákona). Zároveň zodpovedá účelu uvedeného ustanovenia, ak sa očakávanie toho, že odsúdený v budúcnosti povedie riadny život, odvodzuje od prítomnosti (teda od správania odsúdeného vo výkone trestu), ale v určitej miere aj retrospektívne, teda pohľadom na trestnú minulosť odsúdeného.
skutkový stav a základné fakty	Sťažovateľovi bol rozsudkom okresného súdu z 21. júna 2013 v spojení s uznesením krajského súdu z 15. októbra 2013 uložený nepodmienečný trest odňatia slobody vo výmere dvanásť a pol roka, ktorý dosiaľ vykonáva.

	<p>Žiadosťou z 20. mája 2021 sťažovateľ žiadal o podmieňné prepustenie z výkonu trestu odňatia slobody. O žiadosti rozhodol okresný súd uznesením z 30. júna 2021 tak, že ju zamietol. Proti tomuto uzneseniu podal sťažovateľ sťažnosť, ktorá bola napadnutým uznesením zamietnutá.</p>
<p>z odôvodnenia</p>	<p>O sťažovateľovej skoršej žiadosti o podmieňné prepustenie rozhodoval sudca okresného súdu, ktorý sa ako člen senátu krajského súdu zúčastnil rozhodovania o sťažovateľovej sťažnosti podanej proti uzneseniu, ktorým okresný súd nevyhovel inej žiadosti sťažovateľa. Sudca sa teda nezúčastnil rozhodovania na rôznych stupňoch toho istého konania, ale bol zainteresovaný do iného rozhodovania, ktoré sa týkalo identickej osoby (sťažovateľa). Dôvodom vylúčenia sudcu pritom v súlade s rozhodovacou praxou ústavného súdu a ESĽP nemôže byť skoršie rozhodnutie sudcu o sťažovateľovi (odsúdenom) v inej trestnej veci. Skutočnosť, že odsúdený sa nestotožňuje so skorším (pre neho nepriaznivým) rozhodnutím vydaným v trestnej veci nesúvisiacej s prejednávaným prípadom (hoci druhovo obdobnej), v ktorej ako zákonný sudca konal a rozhodoval sudca činný aj v prejednávanom prípade, nie je dôvodom na vylúčenie sudcu. Z uvedeného dôvodu ústavný súd tejto sťažnostnej námietke nevyhovel.</p> <p>Pokiaľ ide o námietku smerujúcu k deficitu odôvodnenia napadnutého uznesenia, ústavný súd dáva krajskému súdu za pravdu a uvádza, že rozhodovacia prax ústavného súdu vychádza z predpokladu, že odôvodnenia rozhodnutí všeobecných súdov vydané v inštančnom postupe súdneho konania nemožno posudzovať izolovane (m. m. napr. III. ÚS 808/2016, III. ÚS 227/2020, III. ÚS 341/2021, III. ÚS 489/2021, III. ÚS 543/2022, IV. ÚS 372/08), pretože tieto konania z hľadiska predmetu konania tvoria jeden celok. Tento právny názor zahŕňa aj požiadavku komplexného posudzovania rozhodnutí všeobecných súdov, ktoré boli vydané v priebehu príslušného súdneho konania (m. m. napr. III. ÚS 489/2021, III. ÚS 543/2022, IV. ÚS 350/09). Vzhľadom na uvedené argumentačné línie a obsahovú spätosť (spojitosť) napadnutého uznesenia a uznesenia okresného súdu pristúpil ústavný súd k ich zhodnoteniu v celistvosti.</p> <p>Z uznesenia okresného súdu v podstatnom vyplýva, že odsúdený môže byť z výkonu trestu odňatia slobody podmieňné prepustený v prípade kumulatívneho splnenia troch podmienok, t. j. (i) po výkone príslušnej časti trestu odňatia slobody v prípade, ak (ii) vo výkone trestu odňatia slobody plnením svojich povinností a svojím správaním preukázal polepšenie a (iii) možno od neho očakávať, že v budúcnosti povedie riadny život (m. m. tiež napr. IV. ÚS 581/2020). V nadväznosti na to okresný súd konštatoval splnenie prvých dvoch podmienok, pričom akcentoval nespĺnenie v poradí tretej podmienky a z tohto dôvodu sťažovateľa podmieňné neprepustil.</p> <p>Sťažovateľ v súvislosti s treťou podmienkou podmieňného prepustenia, teda pokiaľ ide o očakávanie, že v budúcnosti povedie riadny život, argumentoval v podstate úsilím zamestnať sa, potrebou starostlivosti o chorú krstnú matku (medzičasom zosnulú), pomocou krstnému otcovi, ktorú bude onedlho potrebovať, a možnosťou bývania u krstných rodičov. Tiež vyjadril nespokojnosť s ustavičným poukazovaním na jeho trestnú minulosť.</p> <p>Všeobecné súdy v súvislosti s nevyhovením žiadosti v podstatnom uviedli, že sťažovateľ bol dosiaľ viackrát súdne trestaný, pričom z výkonu trestu odňatia slobody bol v minulosti aj podmieňné prepustený a v skúšobnej dobe podmieňného prepustenia sa dopustil ďalšej trestnej činnosti. Okresný súd akcentoval, že so zreteľom na uvedené nemožno od sťažovateľa očakávať, že v budúcnosti povedie riadny život, a na zavŕšenie jeho nápravy je potrebné, aby vykonal celý trest odňatia slobody.</p> <p>V súvislosti s podporou sťažovateľa zo strany jeho krstnej matky okresný súd uviedol, že jej podpora pramení skôr z očakávanej pomoci sťažovateľa po jeho podmieňnom prepustení, kedy od neho, ako sama uvádza, očakáva recipročne za to, že mu poskytne bývanie, pomoc pri starostlivosti o jej osobu, ktorú zrejme</p>

začína nezvládať jej manžel. Preto prípadný výchovný vplyv sťažovateľovej krstnej matky, resp. jej pôsobenie na sťažovateľa po prípadnom podmienenom prepustení, nebol tou skutočnosťou, ktorá by okresný súd presvedčila o tom, že od sťažovateľa bude možné očakávať riadne vedenie života po jeho podmienenom prepustení. Ústavný súd dodáva, že tieto závery napokon nespochybniteľne vyplývajú aj z viacerých vyjadrení sťažovateľovej krstnej matky (č. 1. 32, 33 a 34 priloženého spisu).

So závermi okresného súdu sa krajský súd stotožnil a dodal, že v tejto súvislosti je potrebné posúdiť všetky okolnosti, ktoré súvisia s osobou sťažovateľa, jeho osobné a charakterové vlastnosti, celkový postoj k spoločenským normám a pravidlám, ako aj charakter spáchanej trestnej činnosti. Následne poukázal na nepriaznivú resocializačnú prognózu sťažovateľa a opakované ukladanie nepodmienečného trestu odňatia slobody. Sťažovateľ si z predchádzajúcich odsúdení nechal žiadané ponaučenie, ktoré by ho primälo k tomu, aby sa už ďalej nedopúšťal trestnej činnosti a aby viedol riadny život. V prípade sťažovateľa prevažuje legitímna potreba ochrany spoločnosti pred ním ako páchatelom trestnej činnosti. Bez potreby ďalšej citácie z napadnutého uznesenia, na ktorého odôvodnenie ústavný súd na tomto mieste v plnom rozsahu odkazuje, je ešte potrebné akcentovať záverečné úvahy krajského súdu, podľa ktorých argumenty o podmienkach vytvorených sťažovateľovi po prípadnom podmienenom prepustení nemajú relevanciu, keďže dôvody, pre ktoré nie je možné vyhovieť žiadosti, viaznu v jeho osobnosti, a nie v podmienkach, ktoré mu rodina vytvorila.

Vychádzajúc zo skutočností uvedených v predchádzajúcich bodoch odôvodnenia tohto nálezu bez toho, aby ich bolo potrebné ďalej podrobne analyzovať (keďže sú podľa názoru ústavného súdu samy osebe dostatočne výpovedné, čo sa týka zodpovedania otázky, či sťažovateľ preukázal, že ďalší výkon trestu už nie je v jeho prípade potrebný), ústavný súd konštatuje ústavnú konformnosť záverov všeobecných súdov. Je toho názoru, že všeobecné súdy sa náležite vysporiadali s argumentáciou sťažovateľa usilujúcou o podmienené prepustenie a riadne vysvetlili dôvody pre nestotožnenie sa s ňou. V avizovanej súvislosti sa preto ústavný súd obmedzí len na zdôraznenie a vecné rozvinutie niekoľko podstatných momentov.

K argumentácii sťažovateľa namietajúcej zohľadňovanie jeho trestnej minulosti ústavný súd v súlade so svojou rozhodovacou praxou uvádza, že priamo v zákonomnom texte je pre súd obsiahnutý príkaz, aby pri rozhodovaní o podmienenom prepustení zohľadnil povahu spáchaného trestného činu (§ 66 ods. 2 Trestného zákona). Zároveň zodpovedá účelu uvedeného ustanovenia, ak sa očakávanie toho, že odsúdený v budúcnosti povedie riadny život, odvodzuje od prítomnosti (teda od správania odsúdeného vo výkone trestu), ale v určitej miere aj retrospektívne, teda pohľadom na trestnú minulosť odsúdeného. V tomto kontexte ústavný súd poukazuje aj na judikatúru všeobecných súdov, osobitne na uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky č. k. 5 Urtost 2/2016 zo 7. apríla 2016 uverejnené v Zbierke stanovísk Najvyššieho súdu Slovenskej republiky a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky pod č. 5/2017, ktorú si vo svojej skoršej judikatúre osvojil (m. m. napr. I. ÚS 348/2019). Podľa tejto rozhodovacej praxe materiálnu podmienku možnosti očakávať, že odsúdený povedie v budúcnosti riadny život v zmysle § 66 ods. 1 písm. b) Trestného zákona, je potrebné skúmať aj pri zohľadnení okolností predchádzajúceho života odsúdeného

Pokiaľ ide o súvisiace dôvodové línie uvedené v ústavnej sťažnosti a poukazy na závery Ústavného súdu Českej republiky, odtiaľ vyplýva (m. m. napr. nálezy Ústavného súdu Českej republiky č. k. I. ÚS 2201/2016 z 3. januára 2017 a č. k. II. ÚS 482/2019 z 28. novembra 2019), že ako rozporné s imperatívom ochrany základných práv a slobôd boli zhodnotené také závery všeobecných súdov, ktoré spočívali len v paušálnom odkaze na počet predošlých odsúdení sťažovateľa. Šlo o závery zakladajúce úvahu o nesplnení predpokladu riadneho vedenia života odsúdeného v čase po podmienenom prepustení len odkazom na predošlú

treštnú minulosť odsúdeného bez zhodnotenia ďalších relevantných skutočností, a to navyše za absencie exaktne legislatívne vymedzených kritérií určujúcich výklad príslušnej materiálnej podmienky podmieneného prepustenia (m. m. napr. IV. ÚS 581/2020). V prípade sťažovateľa to tak nebolo, keďže všeobecné súdy sa zamerali nielen na zhodnotenie počtu predchádzajúcich treštných odsúdení, ale tieto hodnotili v spojitosti s ďalšími okolnosťami.

Ústavný súd, dáva sťažovateľovi konkrétne do pozornosti, že okresný súd sa vecne vysporiadal aj s ďalšou argumentáciou súvisiacou so starostlivosťou sťažovateľa o jeho krštnú matku a zabezpečením bývania. Tieto dôvody sa ústavnému súdu nejavajú ako ústavne nekonformné. Uvedené závery sú primerane použiteľné aj v súvislosti s argumentom o pomoci sťažovateľovmu krštnému otcovi, pričom neuniklo pozornosti ústavného súdu, že krštný otec, ako sťažovateľ napokon sám uvádza v sťažnosti proti uzneseniu okresného súdu, toho času žiadnu pomoc nepotrebuje. Pokiaľ ide o sťažovateľovu deklaráciu snahy zamestnať sa po podmienenom prepustení, ústavný súd v súlade so záverom krajského súdu podotýka, že túto okolnosť možno reflektovať v prípade, ak má odsúdený zabezpečené zamestnanie. Sťažovateľ však nijakým spôsobom netvrdil, tým skôr nepreukázal, že by po podmienenom prepustení mal zabezpečené určité zamestnanie.

K poukazu sťažovateľa na jeho priaznivé správanie vo výkone trestu odňatia slobody ústavný súd najskôr vo všeobecnosti uvádza, že zmyslom podmieneného prepustenia nie je odmeniť odsúdeného za dobré správanie vo výkone trestu – nejde o dobrodenie pre odsúdeného (m. m. napr. IV. ÚS 581/2020). Konkretizujúc uvedené, ústavný súd akcentuje, že správanie sťažovateľa vo výkone trestu odňatia slobody nebolo vždy korektné. Exemplifikatívne poukazuje na odpoveď na žiadosť o poskytnutie informácií o správaní odsúdeného z 8. augusta 2016 (č. l. 38 spisu), kde je uvedené, že v správaní sťažovateľa sa vyskytol nedostatok, konkrétne držanie nedovoleného predmetu. Z odpovede na žiadosť o poskytnutie informácií o správaní odsúdeného z 20. augusta 2015 (č. l. 44 spisu) vyplýva, že v súvislosti s pracovným zaradením sťažovateľa sa vyskytujú rezervy, pretože absentuje väčší záujem o pracovné zaradenie, resp. o udržanie pracovných návykov.

Ústavný súd dodáva, že zmysel a podstata podmieneného prepustenia nie je v tom, aby bol odsúdený za dobré správanie automaticky podmienené prepustený po uplynutí stanovenej doby bez zreteľa na účel trestu. Je potrebné vziať do úvahy i samotný účel trestu, ktorý obsahuje viac komponentov, na ktoré musia súdy pri svojom rozhodovaní prihliadať. Podstatou ich úvah je potom v konečnom dôsledku dôvodnosť predpokladu, že odsúdený povedie v budúcnosti i na slobode riadny život s minimalizáciou rizika jeho recidívy. Pokiaľ všeobecný súd prihliadol na okolnosť, že nie je zabezpečená podmienka budúceho riadneho života sťažovateľa, je to výlučne iba vecou jeho uváženia, ak dospel k záveru, že doterajší výkon trestu odňatia slobody neodstránil charakterové vlastnosti, ktoré sťažovateľa viedli k páchaniu treštnej činnosti (m. m. napr. I. ÚS 489/2020, IV. ÚS 53/08, IV. ÚS 581/2020). Priestor na zásah ústavného súdu ako ochrancu ústavnosti sa otvára v takých prípadoch, keď by výklad či závery všeobecných súdov boli prejavom zjavného faktického alebo logického excesu, v dôsledku čoho by ich rozhodnutie o zamietnutí žiadosti o podmienené prepustenie vybočovalo zo zásad spravodlivého procesu a predstavovalo tak prejav ich svojvôle (m. m. napr. IV. ÚS 581/2020). V sťažovateľovej veci nejde o takýto prípad, pretože argumentáciu, o ktorú všeobecné súdy opreli svoje právne závery o nesplnení podmienok na podmienené prepustenie, hodnotí ústavný súd ako vyčerpávajúcu, bez zjavných logických protirečení, plne zodpovedajúcu kritériám stanoveným pre kvalitné odôvodnenie rozhodnutí všeobecných súdov judikatúrou ústavného súdu a zároveň súladnú s podstatou a zmyslom aplikovaných právnych noriem. Samotné zamietnutie žiadosti neznamená bez ďalšieho porušenie základného práva (m. m. I. ÚS 348/2019, II. ÚS 222/2019).

Po preskúmaní sťažovateľovej veci ústavný súd uzatvára, že neidentifikoval

	<p>porušenie základných práv zaručených čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 36 ods. 1 listiny. Medzi napadnutým uznesením na jednej strane a obsahom základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, resp. čl. 36 ods. 1 listiny na druhej strane, neexistuje taká súvislosť, na základe ktorej by ústavný súd mohol vysloviť porušenie predmetných ustanovení ústavy a listiny.</p> <p>Z uvedených dôvodov ústavnej sťažnosti sťažovateľa ústavný súd nevyhoviel.</p>
použité odkazy na relevantnú judikatúru ústavného súdu, ESLP a iných súdov	
súvisiace právne predpisy	
klúčové slová	<p>zaujatosť / predpojatosť-námietka zaujatosti rozhodnutie-odôvodnenie trest-odňatia slobody</p>

spisová značka	III. ÚS 296/2023
populárny názov	Spoločný nájom - náhradný byt
sudca spravodajca	Ivan Fiačan
druh konania	konanie o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb
druh rozhodnutia a spôsob vybavenia	Nález - Nález
dátum rozhodnutia	12.10.2023
dotknuté články ústavy a medzinárodných zmlúv	Ústava Slovenskej republiky čl. 46 ods. 1 Dohovor o ochrane ľudských práv a základných slobôd čl. 6 ods. 1
analytická právna veta	<p>Rozhodnutie krajského súdu týkajúce sa náhradného bytu pre žalobcu sa opieralo o zistenia týkajúce sa vlastníckeho práva k bytu, v ktorom žalobca býval. Krajský súd vykonával dokazovanie v čase, keď od rozhodnutia okresného súdu uplynulo viac ako šesť rokov a jeho rozhodnutie v rozhodujúcej miere záviselo od skutočností, ktoré podľa § 185 ods. 2 CSP mohol preskúmať bez ohľadu na to, čo strany uvádzali a či tento dôkaz samy navrhli, pretože išlo o skutočnosti vyplývajúce z katastra nehnuteľností (t. j. verejného registra). Z týchto dôvodov nie je podľa názoru ústavného súdu možné ospravedlniť skutkový omyl krajského súdu, ktorého skutkové zistenia boli v zjavnom rozpore s údajmi v katastri nehnuteľností. Vo veci sťažovateľky došlo v kľúčovej otázke k zjavnému skutkovému omylu a namietaným rozhodnutím bolo porušené právo na spravodlivý proces a tiež právo na súdnu a inú ochranu sťažovateľky.</p>
skutkový stav a základné fakty	<p>Konanie vo veci sťažovateľky sa začalo pred okresným súdom na základe žaloby jej bývalého manžela, ktorý sa domáhal zrušenia ich spoločného nájmu manželov k bytu. Vo svojich vyjadreniach k predmetnej žalobe sťažovateľka v konaní pred okresným súdom namietala, že žalobca nemá žiadne právo k spornému bytu, pretože v roku 1998 odišiel zo spoločnej domácnosti so sťažovateľkou, čím zanikol ich spoločný nájom bytu manželmi.</p> <p>Rozsudkom z 11. októbra 2012 v spojení s opravným uznesením z 20. júna 2014 okresný súd v jednotlivých výrokoch: I. zrušil právo spoločného nájmu sťažovateľky a žalobcu k spornému bytu; II. za výlučnú nájomníčku sporného bytu určil sťažovateľku, III. uložil žalobcovi povinnosť sporný byt vypratať do 15 dní po zabezpečení náhradného bytu. Proti rozsudku okresného súdu podali odvolanie obe sporové strany.</p> <p>Krajský súd po prvý raz rozhodol vo veci sťažovateľky rozsudkom zo 6. júna 2013, ktorým zmenil rozhodnutie okresného súdu tak, že za výlučného nájomcu bytu určil žalobcu a sťažovateľke uložil povinnosť byt vypratať po zabezpečení náhradného bytu. Po dovolaní sťažovateľky najvyšší súd prvé rozhodnutie krajského súdu zrušil uznesením z 23. augusta 2017 a vec vrátil krajskému súdu na ďalšie konanie.</p>

	<p>Krajský súd následne na pojednávaní 23. mája 2019 vykonal dokazovanie a napadnutým rozsudkom potvrdil rozsudok okresného súdu vo všetkých jeho výrokoch.</p>
<p>z odôvodnenia</p>	<p>Z rozhodnutia krajského súdu vyplýva, že pri rozhodovaní o povinnosti žalobcu vypratať sa zo sporného bytu vychádzal zo skutkových zistení okresného súdu. V zmysle týchto zistení žalobca spolu so synom, ktorý pochádza z jeho rozvedeného manželstva so sťažovateľkou, býva v byte svojej terajšej manželky, a to len na základe jej súhlasu. Túto skutočnosť okresný aj krajský súd posúdili právne tak, že žalobca nemá trvalo, úplne a nerušene vyriešenú bytovú otázku, a je preto v jeho záujme, ako aj v záujme maloletého syna žalobcu a sťažovateľky, aby mu sťažovateľka zabezpečila náhradný byt.</p> <p>Z ústavnej sťažnosti a údajov z katastra nehnuteľností je však zrejmé, že k 23. máju 2019, keď vo veci rozhodoval krajský súd, už skutočný stav nezodpovedal zisteniam okresného súdu. Z výpisu z katastra nehnuteľností totiž vyplýva, že byt, v ktorom žalobca býval, patril plnoletému synovi žalobcu a sťažovateľky, pričom už od 18. mája 2017 mal žalobca k predmetnému bytu vecné bremeno spočívajúce v doživotnom užívaní tohto bytu.</p> <p>Ústavný súd na základe uvedeného konštatuje, že krajský súd vo veci sťažovateľky rozhodol na základe skutkového stavu, ktorý zistil v zjavnom rozpore so skutočným stavom veci. Skutočný stav veci pritom podstatným spôsobom spochybňoval závery krajského súdu, podľa ktorých bolo priznanie práva na náhradný byt v súlade so záujmom syna žalobcu, pretože tento bol vlastníkom bytu. Rovnako spochybňoval záver, že žalobca nemá trvalo, úplne a nerušene vyriešenú bytovú otázku, pretože vecné právo doživotného bývania k bytu zaniká až smrťou žalobcu a inak ho okrem dohody strán môže zrušiť alebo obmedziť len súd v zákonom stanovených prípadoch (§ 151p Občianskeho zákonníka).</p> <p>Tieto pochybnosti sú pritom vo veci sťažovateľky zásadné, pretože okresný súd vo svojom rozsudku uviedol, že ak by mal žalobca bytovú otázku vyriešenú (resp. ak by to zabezpečenia náhradného bytu nebolo v záujme syna žalobcu), potom by pri použití kritéria dobrých mravov do úvahy prichádzalo aj rozhodnutie o tom, že mu bytová náhrada nepatrí. Na túto skutočnosť poukazovala v ústavnej sťažnosti aj sťažovateľka, a to s odkazom na judikatúru najvyššieho súdu (R 73/1994).</p> <p>Krajský súd, ako na to sťažovateľka upozornila, pritom nebol pri svojom rozhodnutí viazaný skutkovým stavom tak, ako ho zistil okresný súd, pretože vo veci sám vykonal dokazovanie (§ 383 CSP). Ústavný súd pripomína, že v čase, keď krajský súd rozhodoval (23. mája 2019), uplynulo od rozhodnutia okresného súdu, teda od momentu, keď okresný súd skutkový stav zistil (11. októbra 2012), už takmer šesť rokov a sedem mesiacov.</p> <p>V odvolacom konaní krajský súd preskúmaval všetky výroky rozsudku okresného súdu a dokazovanie vykonal podľa § 384 ods. 1 CSP, t. j. z dôvodu, že na základe vykonaných dôkazov dospel okresný súd k nesprávnym skutkovým zisteniam. V zmysle tohto zákonného ustanovenia mal krajský súd vykonať dokazovanie v potrebnom rozsahu.</p> <p>Ústavný súd zdôrazňuje, že podľa § 378 ods. 1 CSP sa na konanie na odvolacom súde primerane použijú ustanovenia o konaní pred súdom prvej inštancie, teda aj v odvolacom konaní sa použije § 185 ods. 2 CSP (pozri k tomu aj pozri komentár k § 384 CSP v Števec, M., Ficová, S., Baricová, J., Mesiarkinová, S., Bajánková, J., Tomašovič, M., a kol. Civilný sporový poriadok. Komentár. Praha : C. H. Beck, 2016, s. 1282).</p> <p>Podľa § 185 ods. 2 CSP súd aj bez návrhu môže vykonať dôkaz, ktorý vyplýva z verejných registrov a zoznamov, ak tieto registre alebo zoznamy nasvedčujú, že</p>

	<p>skutkové tvrdenia strán sú v rozpore so skutočnosťou.</p> <p>Rozhodnutie krajského súdu týkajúce sa náhradného bytu pre žalobcu sa opieralo o zistenia týkajúce sa vlastníckeho práva k bytu, v ktorom žalobca býval. Tieto vlastnícke (a iné práva) sú pritom zapísané v katastri nehnuteľností [§ 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 162/1995 Z. z. o katastri nehnuteľností a o zápise vlastníckych a iných práv k nehnuteľnostiam (katastrálny zákon) v znení neskorších predpisov]. Kataster nehnuteľností sa považuje za verejný register v zmysle § 185 ods. 2 CSP (pozri napr. rozsudok Krajského súdu v Banskej Bystrici č. k. 43CoKR/20/2018 z 24. januára 2019, bod 36 odôvodnenia).</p> <p>Krajský súd teda sám vykonával dokazovanie v čase, keď od rozhodnutia okresného súdu uplynulo viac ako šesť rokov. Rozhodnutie krajského súdu v rozhodujúcej miere záviselo od skutočností, ktoré podľa § 185 ods. 2 CSP mohol preskúmať bez ohľadu na to, čo strany uvádzali a či tento dôkaz samy navrhli, pretože išlo o skutočnosti vyplývajúce z katastra nehnuteľností (t. j. verejného registra). Z týchto dôvodov nie je podľa názoru ústavného súdu možné ospravedlniť skutkový omyl krajského súdu, ktorého skutkové zistenia boli v zjavnom rozpore s údajmi v katastri nehnuteľností.</p> <p>Ústavný súd na základe uvedeného uzavrel, že vo veci sťažovateľky došlo v kľúčovej otázke k zjavnému skutkovému omylu, ktorý by krajský súd ako racionálne konajúci súd nemal urobiť. Rozhodnutím krajského súdu teda bolo porušené právo na spravodlivý proces a tiež právo na súdnu a inú ochranu (pozri k tomu rozhodnutie Európskeho súdu pre ľudské práva vo veci <i>Ballıktaş Bingöllü proti Turecku</i>, č. 76730/12, § 75, 22. júna 2021). Ústavný súd preto rozhodol, že krajský súd svojím rozhodnutím porušil práva sťažovateľky (bod 1 výroku tohto nálezu).</p> <p>Ústavný súd nálezom rozhodol, že rozsudkom krajského súdu z 23. mája 2019 bolo porušené základné právo sťažovateľky na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a jej právo na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.</p>
použitie odkazy na relevantnú judikatúru ústavného súdu, EŠLP a iných súdov	
súvisiace právne predpisy	
kľúčové slová	dokazovanie-opomenutie dôkazov (nevykonanie dôkazov)

spisová značka	III. ÚS 353/2023
populárny názov	Neodkladné opatrenie - starostlivosť o maloletých
sudca spravodajca	Martin Vernarský
druh konania	konanie o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb
druh rozhodnutia a spôsob vybavenia	Nález - Nález
dátum rozhodnutia	07.09.2023
dotknuté články ústavy a medzinárodných zmlúv	Ústava Slovenskej republiky čl. 46 ods. 1 Dohovor o ochrane ľudských práv a základných slobôd čl. 6 ods. 1 Ústava Slovenskej republiky čl. 19 ods. 2
analytická právna veta	Sťažovateľ ako nositeľ základného práva na súdnu ochranu je oprávnený poznať, ako krajský súd posudzuje osvedčovaciu hodnotu jednotlivých podkladov pre svoje rozhodnutie, prečo prikladá individuálnym podkladom osvedčovaciu silu určitého stupňa, a napokon aj to, prečo v konkurencii protichodných informácií a hodnotení uprednostnil práve tie, na ktorých výrok svojho rozhodnutia založil. Uvedenému subjektívnemu právu sťažovateľa zodpovedajúcu povinnosť si krajský súd splnil len čiastočne, a to selektívnym zdôvodnením vyhodnotenia zvukových nahrávok a výsluchu maloletého.

skutkový stav a základné fakty	<p>Na okresnom súde prebieha na návrh sťažovateľa (otca) konanie o úprave výkonu rodičovských práv a povinností k maloletému. Okresný súd uznesením zo 7. decembra 2022 nariadil neodkladné opatrenie, ktorým dočasne zveril maloletého do starostlivosti sťažovateľa.</p> <p>Okresný súd ďalším uznesením z 22. februára 2023 nariadil neodkladné opatrenie, ktorým zakázal matke styk s maloletým do skončenia trestného konania začatého „vo veci“ uznesením orgánu činného v trestnom konaní z 12. decembra 2022. Zároveň zrušil výrok o styku matky s maloletým v uznesení o nariadení neodkladného opatrenia zo 7. decembra 2022. Proti uzneseniu okresného súdu zo 7. decembra 2022 podala sťažovateľka odvolanie. Krajský súd napadnutým uznesením zmenil uznesenie okresného súdu zo 7. decembra 2022 tak, že návrh navrhovateľa na nariadenie neodkladného opatrenia zamietol.</p>
z odôvodnenia	<p>Práve bezodkladnosť potreby úpravy pomerov maloletého sa v sťažovateľovej veci stala medzi ním a krajským súdom spornou. Aj matka ako účastníčka konania na okresnom súde a krajskom súde argumentuje v prospech záveru o absencii predmetnej legálnej podmienky. Práve preto základné právo sťažovateľa na súdnu ochranu odôvodňovalo požiadavku dôkladného zodpovedania otázky bezodkladnosti neodkladného opatrenia zo strany krajského súdu, obzvlášť v situácii, keď okresný súd dospel v tejto otázke k opačnému záveru. Výnimočnosť preskúmaného neodkladného opatrenia ako podstatnú podmienku pre zásah v konaní podľa čl. 127 ods. 1 ústavy považuje ústavný súd za splnenú aj s ohľadom na obsahovú stránku vzťahov, ktoré sú uznesením krajského súdu dotknuté. Už v uznesení z predbežného prerokovania ústavnej sťažnosti ústavný súd zdôraznil, že vykonateľnosť napadnutého uznesenia krajského súdu má za následok, že po necelých štyroch mesiacoch osobnej starostlivosti sťažovateľa o maloletého došlo k prezvereniu do starostlivosti matky. Maloletý je vo veku (11 rokov), keď je vývoj jeho vzťahu k rodičom intenzívny a vplyv daného vývoja na vzťah so sťažovateľom, ktorý je jeho otcom, je nesporný. Možno teda bez ďalšieho uzavrieť, že dopad výkonu napadnutého rozhodnutia na sťažovateľove pomery je citeľný a má potenciál vytvoriť ťažko reparovateľný stav.</p> <p>Krajský súd sám pri odôvodňovaní zmeňujúceho výroku svojho napadnutého uznesenia konštatoval, že z dôkazov nachádzajúcich sa v súdnom spise vyplývajú rozporuplné skutočnosti, a preto považoval rozhodovanie v danej veci za mimoriadne náročné. I toto hodnotenie zo strany samotného arbitra preukazuje potrebu náležitého odôvodnenia jeho rozhodnutia.</p> <p>Krajský súd v odôvodnení svojho rozhodnutia poukázal na časový odstup skutočností, ktoré boli dokumentované nahrávkami (nevhodné správanie matky k maloletému), ktoré sťažovateľ predložil koncom roku 2022, a uviedol, že <i>„nevhodné správanie matky voči maloletému, ktoré však bolo preukázané iba v čase spolužitia účastníkov v spoločnej domácnosti t.j. pred cca troma rokmi nemôže byť bez riadneho dokazovania a preukázania pretrvávania tohto nevhodného správania matky voči maloletému tohto času podľa názoru odvolacieho súdu potrestané tým, že maloletý bude bez ďalšieho odobratý zo starostlivosti matky a zverený do osobnej starostlivosti otca (aj keď iba dočasne)“</i>. Citované hodnotenie rešpektuje požiadavky logiky a nepochybne by obstálo, pokiaľ by súdny spis skutočne neponúkal podklady spôsobilé podnietiť úvahy o tom, že nevhodné správanie matky voči maloletému pretrváva aj naďalej. Ústavný súd však z vyžiadaného súdneho spisu okresného súdu zistil, že centrum okresným súdom určené na asistenciu pri styku matky s maloletým po 7. decembri 2022 vo svojich správach, ktoré povinne predkladalo okresnému súdu, opakovane upozorňovalo, že matka opakovane porušuje súdom ustanovený styk s maloletým, vyhľadáva kontakt s maloletým mimo času určeného styku, počas realizovaného styku na pôde centra si matka s maloletým šepká, resp. podnecuje dieťa, aby nahlas vyjadril svoje trápenie, manipuluje dieťa a podsúva mu svoje vyjadrenie, ktoré chce, aby opakoval, opakovane vyžaduje od maloletého informácie z domácnosti otca. Centrum tiež uviedlo, že matka porušuje neodkladné opatrenie, domáha sa telefonátov s maloletým a nastavuje maloletému negatívny postoj voči sťažovateľovi (otcovi). Rekapitulované informácie do svojho uznesenia pojal samotný krajský súd (bod 22 napadnutého</p>

uznesenia), konštatoval, že svedčia v neprospech matky, no napriek tomu pri odôvodňovaní právneho posúdenia rozhodujúcich skutočností ich nevyhodnotil v spojení s ostatnými ustálenými relevantnými skutočnosťami, ale paradoxne uzavrel, že „pri rozhodovaní o okamžitom prevzverení maloletého od matky k otcovi nemal dôkazy o nevhodnom správaní matky v súčasnosti“. Odôvodnenie napadnutého uznesenia tak okrem nedostatočnosti trpí aj vnútornou rozpornosťou, ktorej intenzita nadobúda relevanciu z hľadiska dopadu na základné právo sťažovateľa na súdnu ochranu.

Ústavný súd chápe, že nemožno od krajského súdu očakávať odborné posúdenie vplyvu matky na maloletého. Preto skutočne až znalecké dokazovanie, ktoré prebieha, je spôsobilé definitívne intenzitu pôsobenia matky vyhodnotiť. To však krajský súd nezabavuje povinnosti vyhodnotiť všetky skutočnosti relevantné pre rozhodnutie o opatrení dočasnej povahy s významným vplyvom na vzťah sťažovateľa s maloletým synom v ich súhrne tak, aby odpovede determinujúce kvalitu základného práva na súdnu ochranu sťažovateľa, ktorý je účastníkom rozhodovania o neodkladnom opatrení, boli dostatočné. Na jednej strane krajský súd dokázal posúdiť, že časový odstup od nevhodného správania matky je dostatočný na to, aby jeho negatívny dopad na maloletého už nehrozil, no aktuálne správanie matky k maloletému popísané centrom ako súdom určeným spôsobilým asistentom styku už vyhodnotiť z hľadiska splnenia kritéria bezodkladnosti nedokázal, a namiesto toho vyjadril, že sa spolieha na znalecké dokazovanie, hoci pre neodkladné opatrenie postačuje osvedčenie rozhodujúcich skutočností.

V súvislosti s kritériom bezodkladnosti a jeho posúdením krajským súdom ústavný súd rovnako z vyžiadaného súdneho spisu zistil, že aj okresná prokuratúra vo svojom vyjadrení k odvolaniu matky proti nariadenému neodkladnému opatreniu po popise vplyvu matky na maloletého doslova uviedla, že správaním matky vzniká stav, ktorý „nie je vôbec rozdielnou situáciou, aká bola zachytená na zvukových nahrávkach vypočutých na pojednávaní dňa 05.12.2022“. Ani na citovanú argumentáciu krajský súd adresne nereagoval a z odôvodnenia jeho napadnutého uznesenia nemožno zistiť, ako ju vyhodnotil v spojení s ostatnými dôkazmi.

Ústavný súd po oboznámení sa so všetkými relevantnými podkladmi uzatvára, že odôvodnenie napadnutého uznesenia je nedostatočné. Krajskému súdu nemožno vytknúť jeho procesný postup spočívajúci vo výsluchu maloletého. Práve naopak, v situácii vyznačujúcej sa neistotou na strane krajského súdu bolo správne a plne odôvodnené k výsluchu pristúpiť. Ústavný súd nie je oprávnený vyhodnocovať vykonaný výsluch maloletého namiesto krajského súdu. To isté platí aj vo vzťahu k ostatným podkladom tvoriacim obsah súdneho spisu. Je však nutné bezpodmienečne trvať na tom, aby krajský súd účastníkom konania, a teda aj sťažovateľovi, objasnil svoje hodnotenie osvedčovacej sily jednotlivých podkladov. Sťažovateľ ako nositeľ základného práva na súdnu ochranu je oprávnený poznať, ako krajský súd posudzuje osvedčovaciu hodnotu jednotlivých podkladov pre svoje rozhodnutie, prečo prikladá individuálnym podkladom osvedčovaciu silu určitého stupňa, a napokon aj to, prečo v konkurencii protichodných informácií a hodnotení uprednostnil práve tie, na ktorých výrok svojho rozhodnutia založil. Uvedenému subjektívnemu právu sťažovateľa zodpovedajúcu povinnosť si krajský súd splnil len čiastočne, a to selektívnym zdôvodnením vyhodnotenia zvukových nahrávok a výsluchu maloletého. Hodnotenie ďalších podkladov, a to či už jednotlivito alebo aj v ich súhrne s ostatnými, však už v dôvodoch napadnutého uznesenia chýba. To všetko v prostredí mimoriadne citlivého predmetu konania, rozhodnutie o ktorom má nezanedbateľný a reálny dopad na obsah a kvalitu vzťahu sťažovateľa s jeho maloletým 11-ročným synom. Preto ústavný súd dospel k záveru, že krajský súd napadnutým uznesením porušil základné právo sťažovateľa na súdnu ochranu.

Vo vzťahu k namietanému porušeniu práva na spravodlivé súdne konanie ústavný súd ústavnej sťažnosti nevyhovel. Článok 6 ods. 1 dohovoru sa spravidla

	<p>neaplikuje na rozhodovanie o neodkladných opatreniach. Možno ho aplikovať len výnimočne, ak sú rozhodujúce pre občianske práva sťažovateľa a ak si to charakter neodkladného rozhodnutia výnimočne vyžaduje, pretože bolo drastické, vyrovnalo sa zásahu rozhodnutia vo veci samej alebo ovplyvnilo práva strán na podstatnú dobu (rozsudok Európskeho súdu pre ľudské práva z 15. 10. 2009 vo veci Micallef v. Malta, sťažnosť č. 17056/06, bod 75). Tak tomu v prípade namietaného uznesenia nie je, keďže o práve sťažovateľa na styk s maloletým synom bude rozhodnuté vo veci samej.</p> <p>Ústavný súd nálezom rozhodol, že uznesením krajského súdu z 15. marca 2023 bolo porušené základné právo sťažovateľa na súdnu ochranu zaručené čl. 46 ods. 1 ústavy.</p>
použité odkazy na relevantnú judikatúru ústavného súdu, ESEK a iných súdov	
súvisiace právne predpisy	
klúčové slová	opatrenie-neodkladné rozhodnutie-odôvodnenie

Spracovalo Analytické oddelenie Kancelárie Ústavného súdu Slovenskej republiky

Upozornenie :

Prehľad vybraných rozhodnutí Ústavného súdu Slovenskej republiky (ďalej len „prehľad“) je neoficiálnym dokumentom, ktorý slúži výlučne na informovanie o rozhodovacej činnosti Ústavného súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“). Prehľad zostavuje Analytické oddelenie Odboru súdnych poradcov a súdnej agendy Kancelárie Ústavného súdu Slovenskej republiky z rozhodnutí ústavného súdu, písomne vyhotovených a odoslaných účastníkom konania v danom období. Prehľad nezaväzuje ústavný súd a nenahrádza jednotlivé rozhodnutia ústavného súdu, z ktorých bol zostavený.